

Практическо ръководство на EASO: Изключване

*Поредица практически
ръководства на EASO*

Януари 2017 г.

„Europe Direct“ е услуга, предназначена да ви помогне да намерите отговори на въпросите, които си задавате относно Европейския съюз.

Безплатен номер (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Някои мобилни телефонни оператори не позволяват достъп до номера, които започват с 00800, или таксуват обажданията до тези номера.

Допълнителна информация относно Европейския съюз можете да намерите в интернет (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9494-668-3 doi:10.2847/13022 BZ-06-16-228-BG-C
PDF ISBN 978-92-9494-634-8 doi:10.2847/145636 BZ-06-16-228-BG-N

© Европейска служба за подкрепа в областта на убежището, 2017 г.

Нито EASO, нито което и да е лице, действащо от името на службата, носят отговорност за начина на използване на информацията, съдържаща се в този документ.

Практическо ръководство на EASO: Изключване

*Поредица практически
ръководства на EASO*

Януари 2017 г.

Въведение към практическото ръководство относно изключването

Защо е създадено настоящото практическо ръководство? Практическото ръководство на EASO на тема „Изключване“ е замислено като практически инструмент, който да подпомага всекидневната работа на служителите в областта на убежището в Европейския съюз и отвъд неговите граници.

Целта на практическото ръководство е да подпомага откриването и проучването на случаи на потенциално изключване.

Ръководството е изготвено в съответствие с приложимите законови изисквания, като същевременно предлага практически подход, като превръща нормите на общата европейска система за убежище (ОЕСУ) в насоки за всекидневната работа.

Какъв е обхватът на това практическо ръководство? В настоящото ръководство ударението е поставено върху разпоредбите на **член 12, параграф 2 от Квалификационната директива, основаващи се на член 1Е от Женевската конвенция от 1951 г. и член 17 от Квалификационната директива**, т.е. разпоредбите, регулиращи изключването, в случай че кандидатът не „заслужава“ международна закрила.

Изключването съгласно член 12, параграф 1 от Квалификационната директива, основаващ се на член 1Г и член 1Д от Женевската конвенция от 1951 г. (т.е. в случай че кандидатът се ползва вече със закрила и следователно не се нуждае от закрилата на статут на бежанец), не е предмет на настоящото ръководство.

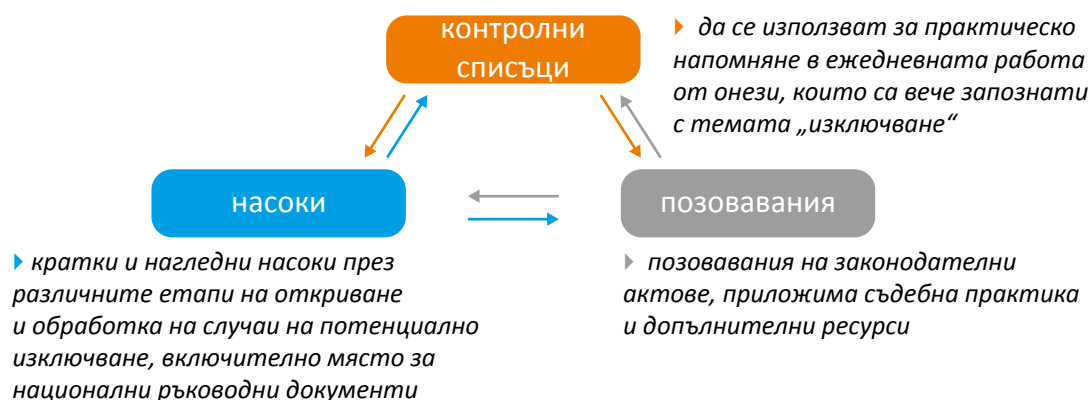
Повечето от понятията, разгледани в настоящото практическо ръководство, са взети от националното или международното наказателно право, както и от международното хуманитарно право. Следва обаче да се подчертае, че изключването, като предмет на правото за предоставяне на убежище, се различава по същността и целите си, така че в тази връзка са в сила специфични съображения.

Кой следва да използва практическото ръководство? Настоящото ръководство е предназначено на първо място за длъжностни лица на националните отговорни органи. То се отнася до „**служители в областта на убежището**“ изобщо. Основната му целева група са интервюиращите служители и лицата, натоварени с вземането на решения, но то може да бъде и полезен инструмент за длъжностни лица при първо установяване на контакт, както и на всеки друг, който може да участва в откриването и/или разглеждането на случай на изключване.

Практическото ръководство отговаря на потребностите на служителите в областта на убежището, за които изключването е нова тема: за тях то ще бъде полезно преди всичко за повишаване на осведомеността им; то отговаря също на потребностите на лицата с дългогодишен опит, включително служители в областта на убежището, специализирани по въпросите на изключването, за които може да служи за практическо напомняне.

Как следва да се използва настоящото практическо ръководство? Практическото ръководство е структурирано на три нива, които могат да се използват независимо или като взаимосвързани, в зависимост от нуждите на ползвателя. Те напътстват ползвателя от откриването на случай на потенциално изключване до писменото решение и евентуални последващи действия.

Използване на нивата на практическото ръководство:

Освен като източник на структурирани насоки, настоящото практическо ръководство може да се разглежда като инструмент за самооценка и/или да се използва като инструмент за надзор на качеството.

Как е създадено практическото ръководство? Настоящото ръководство е създадено от експерти от държавите членки на ЕС и от асоциираните държави — Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швеция (ЕС+) със съдействието на EASO и с ценния принос на Върховния комисариат за бежанците на Организацията на обединените нации (ВКБООН). Преди окончателното завършване на ръководството по него бяха проведени консултации с всички държави от ЕС+.

Каква е връзката между настоящото практическо ръководство и други инструменти на EASO за подкрепа? Мисията на EASO е да подкрепя държавите членки *inter alia* посредством обучение, общо качество и обща информация за държавата на произход. Както и всички помощни материали на EASO, това Практическо ръководство относно изключването се основава на общите стандарти на ОЕСУ. То е изготвено в същата рамка и следва да се разглежда като допълнение към другите налични инструменти на EASO. Особено внимание беше отделено на съгласуваността на ръководството със споменатите инструменти, и по-специално с тематично свързания модул „Изключване“ от учебния план на EASO. Извършеният от EASO [съдебен анализ на темата „Изключване“](#): членове 12 и 17 от Квалификационната директива (2011/95/ЕС) също беше ценен източник при работата върху ръководството.

Това практическо ръководство е разработено в рамките на модела на EASO за осигуряване на качеството (EASO Quality Matrix process). То следва да се разглежда съвместно с други налични помагала, по-специално с [Практическо ръководство на EASO: Лично интервю](#) и [Практическо ръководство на EASO: Оценка на доказателства](#).

Каква е връзката между настоящото практическо ръководство и националното законодателство и практика? Ръководството е незадължителен инструмент за сближаване на практиките, който отразява общите стандарти и същевременно предвижда специално място за националните различия в законодателството, насоките и практиката.

Всеки национален орган може да включи съответни нормативни актове и насоки в предназначенията за това места в текста на практическото ръководство, с оглед да предостави на своите служители в областта на убежището указания „на едно място“ във връзка с изключването.

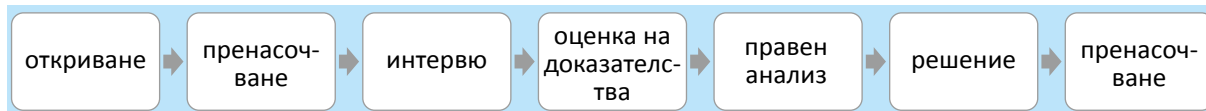
Съдържание

НАСОКИ	7
1. Какво представлява изключването?	8
2. Откриване на случаи на потенциално изключване	10
3. Пренасочване и процесуални гаранции	12
4. Интервю с насоченост изключване	13
4.1. Подготовка	13
4.2. Провеждане на интервюто.....	16
5. Оценка на доказателства	19
6. Правен анализ	21
6.1. Квалифициране на деянията, водещи до изключване	21
6.2. Индивидуална отговорност	29
7. Подготвяне на елементите от решението, свързани с изключването	36
8. Пренасочване за разследване и/или наказателно преследване	37
КОНТРОЛНИ СПИСЪЦИ	39
ПОЗОВАВАНИЯ	47

Практическо ръководство на EASO: Изключване НАСОКИ

1. Какво представлява изключването? [контролен списък]

Настоящото практическо ръководство се отнася само до изключването съгласно член 12, параграф 2 от Директивата относно признаването, въз основа на член 1Е от Женевската конвенция от 1951 г. и член 17 от Директивата относно признаването.

По-долу са дадени някои ключови послания за въвеждане на служителя в областта на убежището към темата „Изключване“:

□ Прилагането на клаузите за изключване е задължително [контролен списък]

Когато има сериозни основания да се счита, че кандидатът е извършил деяния, които може да са свързани с изключващите клаузи, прилагането на последните е задължително.

Прилагането на изключване за деяния, които попадат под разпоредбите на член 12, параграф 2 от Директивата относно признаването, основаващи се на член 1Е от Женевската конвенция от 1951 г. и член 17, параграф 1 от Квалификационната директива, е задължително. Единственото изключение от задължителния характер на клаузите за изключването е член 17, параграф 3 от Квалификационната директива, (изключване от субсидиарна закрила въз основа на други престъпления, които не се определят като тежки престъпления, ако са изпълнени определени условия).

□ Целта на изключването е запазване на надеждността на института на убежището [контролен списък]

Изключването се прилага към лицата, които в противен случай биха отговорили на условията за международна закрила поради основателно опасение от преследване или реална опасност от тежки посегателства. То представлява необходима предпазна мярка за надеждността на института на убежището.

Има две основни причини за изключване на:

лицата, които не заслужават международна закрила

1. Някои деяния са толкова сериозни, че лицата, които може да се считат за отговорни за такива деяния, не заслужават международна закрила.

лицата, които бягат от отговорност за тежки престъпления

2. Рамката за международна закрила не трябва да бъде форма на закрила за лицата, които са извършили престъпления, за да избягат от отговорност.

С оглед на сериозните последици, които това може да има за лицето, прилагането на клаузите за изключване следва винаги да се тълкуват стеснително и много предпазливо.

□ Основания за изключване [контролен списък]

Изключването се прилага, в случай че има **сериозни основания да се счита**, че кандидатът е лично отговорен за деяния, водещи до изключване (или, в случай на субсидиарна закрила, че той или тя представлява заплаха за обществото или сигурността на държавата членка). То ще бъде обосновано само във връзка със следните основания за изключване:

Основания за изключване	
статут на бежанец	<ul style="list-style-type: none"> престъпления срещу мира, военни престъпления и престъпления срещу човечеството тежки престъпления, които нямат политически характер, извън територията на държавата на убежище, преди той или тя да бъде приет като бежанец деяния, които противоречат на принципите и целите на Организацията на обединените нации
субсидиарна закрила	<ul style="list-style-type: none"> престъпления срещу мира, военни престъпления и престъпления срещу човечеството тежки престъпления деяния, които противоречат на принципите и целите на Организацията на обединените нации заплаха за обществото или сигурността на държавата членка, в която кандидатът се намира други престъпления (при определени обстоятелства)

Основанията за изключване от статут на бежанец и субсидиарна закрила са сходни и произтичат от разпоредбите на член 1Е от Женевската конвенция от 1951 г.; следва обаче да се отбележи, че те не са напълно идентични. В член 17, параграф 1 от Квалификационната директива се оттеглят някои от изискванията за тежки престъпления (член 17, параграф 1, буква б) от Квалификационната директива) и се въвеждат допълнителни основания за изключване (член 17, параграф 1, буква г) от Директивата относно признаването и член 17, параграф 3 от Квалификационната директива) от субсидиарна закрила.

Допълнителни указания относно квалифицирането на деяния, водещи до изключване, и определяне на индивидуалната отговорност могат да се намерят в съответните раздели по-долу.

Пълният текст на тези правни разпоредби може да се намери [тук](#).

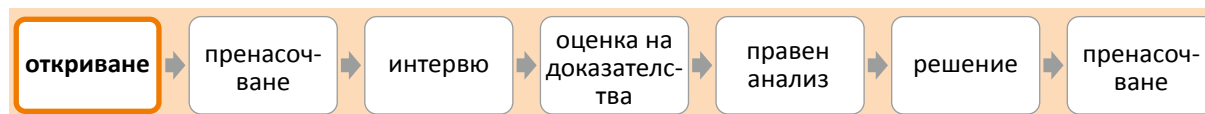
□ Тежестта на доказване, че са изпълнени критериите за изключване, пада върху държавата [контролен списък]

Тежестта на обосноваване, че са изпълнени критериите за изключване, пада върху държавата, докато кандидатът е длъжен да сътрудничи за установяване на всички факти и обстоятелства, свързани с неговата/нейната молба. Въпроси във връзка със защитни аргументи се поставят обикновено от кандидата. Служителят в областта на убежището е длъжен обаче да проучи изчерпателно всички обстоятелства, включително защитните аргументи, независимо дали те са изрично поставени от кандидата или не.

Важно е да се посочи, че макар изключването да се основава на някои понятия и определения на наказателното право, стандартът на доказване, прилаган за изключване, не е толкова стриктен, колкото стандарта „извън всяко основателно съмнение“, прилаган при установяване на наказателна отговорност. Стандартът „сериозни основания да се счита“ изисква ясни и надеждни доказателства.

Допълнителни указания относно оценка на доказателства може да се намери в съответния раздел по-долу.

2. Откриване на случаи на потенциално изключване [контролен списък]

Откриване на случай на потенциално изключване може да стане на всеки етап от процедурата за предоставяне на убежище. Това е възможно в самото начало на процедурата за предоставяне на убежище въз основа на информацията, предоставена в молбата, и/или въз основа на друга налична информация. В някои случаи посочване на деяния, потенциално водещи до изключване, няма да има преди самото лично интервю или дори след като лицето е получило международна закрила.

За възможно най-ранното откриване на случаи на изключване всички участници в процедурата за предоставяне на убежище следва да са запознати с потенциалните признаци, по-специално във връзка с определени държави на произход.

Важно е да се събере колкото е възможно повече информация за лицето, неговите или нейните предистория, местопребиваване и история на заетостта, членове на семейството, военна служба (ако е приложимо), политическа принадлежност, членство в група, маршрути на пътуване и друга важна информация. Следва да се отбележи, че съображенията, свързани с аспектите на включване и изключване на дадена молба, са често пъти тясно свързани. Служителят, работещ по случая, следва да остане възприемчив за всички възможности, следейки внимателно за евентуални признаци за изключване.

□ Използване на наличните ресурси за откриване [контролен списък]

Допълнителни указания може да се дадат във връзка с потенциални признаци, когато става въпрос за изключване и/или въпроси на националната сигурност, свързани с определени държави на произход. Списъци на признаци, характерни за някои от най-важните потенциални профили, макар и неизчерпателни, могат да се окажат полезна помощ за служителите в областта на убежището, за да се установи дали е необходима щателна проверка за прилагане на изключване.

Такива документи могат да се използват съвместно с настоящото ръководство.

Национална практика:

□ Разглеждане на наличната информация [контролен списък]

Потенциалните източници на информация, която може да има отношение към изключването, са същите, които ще бъдат разгледани във връзка с включването.

По-долу е даден **неизчерпателен** списък на потенциални доказателства, в който може да има възможни признаци и допълнителна информация относно изключването:

- документи за самоличност и за пътуване;
- информация за държавата на произход (ИДП);
- молба за екстрадиция, съдебно решение, регистри за съдимост и заповеди за задържане;
- информация от официални бази данни;
- декларации на кандидата, включително в първоначалната молба и при интервютата;
- декларации на други лица (членове на семейството, трети страни);
- обществено достъпни източници и социални медии (в зависимост от националната практика);
- и др.

Те може да предоставят информация във връзка с основания за потенциално изключване, както и с личните обстоятелства на кандидата, която да помогне на служителя, работещ по случая, да се подготви за интервюто.

Допълнителна информация относно различни доказателства и тяхното обсъждане може да се намери в [Практическото ръководство на EASO: Оценка на доказателства](#).

□ Потенциални профили **[контролен списък]**

Осведомеността относно изключването, предварителната подготовка и разглеждането на съответната информация за държавата на произход (ИДП), както и проверката на досието за основни елементи, са задължителни изисквания.

Следва да се подчертае, че не е възможно да се предостави изчерпателен списък на това какви обстоятелства биха могли евентуално да бъдат признак, че може да се разглежда възможност за изключване.

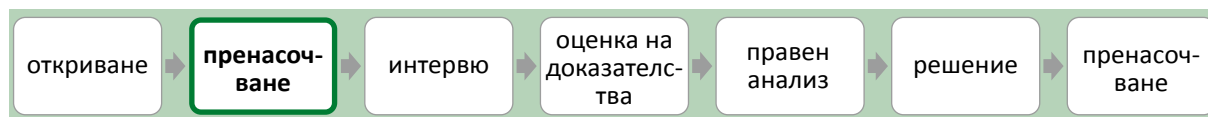
Следният списък на примери на профили е **неизчерпателен**.

Потенциалната значимост на тези признаци ще зависи до голяма степен от държавата на произход:	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ армия ▶ бунтовническа група ▶ милиция ▶ полиция (или отделни филиали на полицията) ▶ разузнавателни служби 	<p>Когато ИДП сочи, че са били извършени сериозни нарушения на международното хуманитарно право (в случай на въоръжен конфликт) или тежки нарушения на правата на човека от такива лица, ако кандидатът попада в съответния профил, това ще бъде признак, че са необходими допълнителни проверки.</p> <p>Следва да се събере допълнителна информация във връзка с времето, мястото, участъците, командирите и/или подчинените, действителните задължения и пр., за да се установи дали могат да възникнат основания за изключване.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ член на правителство ▶ длъжностно лице 	<p>Ако кандидатът идва от държава с потисническо държавно управление, неговото или нейното потенциално участие в правителствени структури ще бъде признак, който изисква допълнителна проверка.</p> <p>В зависимост от държавата на произход могат да се разглеждат различни равнища на участие, роли и отговорности.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ член на организация 	<p>В зависимост от целите и методите на организацията и от дейността, ролята и отговорностите на кандидата, както и от неговата или нейната позиция в организацията, това може да бъде признак за евентуално обсъждане на клаузите за изключване.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ лица, свързани по друг начин с горепосочените категории 	<p>В някои случаи лица, които не спадат формално към горепосочените категории, могат да бъдат замесени в поведението на други, които спадат към тях. Примери: лекари, съдействащи при мъчения или генитално осакатяване на жени; инженер химици, разработващи оръжия; цивилни информатори и пр.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ връзка с дадено събитие 	<p>Въз основа на информацията за кандидата (напр. местопребиваване, маршрут на пътуване) той или тя може да бъде свързан(а) със събитие, водещо до съображения за потенциално изключване.</p>

В допълнение и не непременно във връзка с информацията за държавата на произход:

<ul style="list-style-type: none"> ▶ престъпно деяние 	<p>Ако има признаци, че кандидатът е извършил престъпно деяние, това може да предизвика разглеждане на молбата с оглед на изключване. Следва да се отбележи, че опитът може сам по себе си да се разглежда като престъпление.</p>
---	---

3. Пренасочване и процесуални гаранции [контролен списък]

В съответствие с националната практика могат да се задействат специфични процедурни действия в случаи на потенциално изключване:

Ако е приложимо съгласно националната практика, пренасочване на случая за потенциално изключване [контролен списък]

В зависимост от националната практика може да се наложи случаите на (потенциално) изключване да бъдат пренасочени към специализирано звено, специализиран служител, работещ по случая, или по-старши колега и пр.

Национална практика:

Проверка на влизането в сила на приложими процесуални гаранции [контролен списък]

В някои случаи, освен общите процесуални гаранции, приложими в процедурата за предоставяне на убежище, е възможно да са приложими специфични процесуални гаранции, когато се разглежда случай на потенциално изключване:

- Определяне на юридически съветник, ако е приложимо [контролен списък]*

Национална практика:

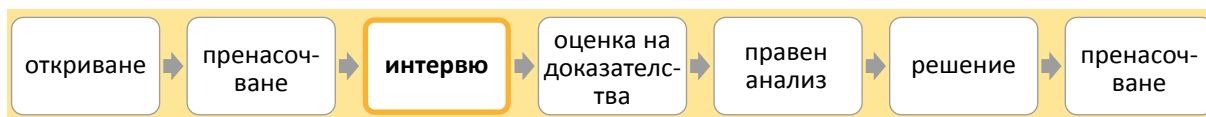
- Уведомяване на кандидата (и/или на юридическия съветник), че се разглежда възможност за изключване [контролен списък]*

Национална практика:

- Други специфични процесуални гаранции, ако са приложими [контролен списък]*

Национална практика:

4. Интервю с насоченост изключване [контролен списък]

Интервюто е основен елемент за извършване на точна оценка дали кандидатът следва да бъде изключен от международна закрила. То дава на служителя, работещ по случая, възможност за пряко взаимодействие с кандидата и, най-важното, възможност да представи доказателствата, давайки на кандидата ефективна възможност да възрази против тях.

В зависимост от националната практика и разглеждания случай, интервюто с насоченост по въпросите на изключването може да бъде част от (общото) лично интервю или да се проведе самостоятелно с насоченост по въпросите на изключването.

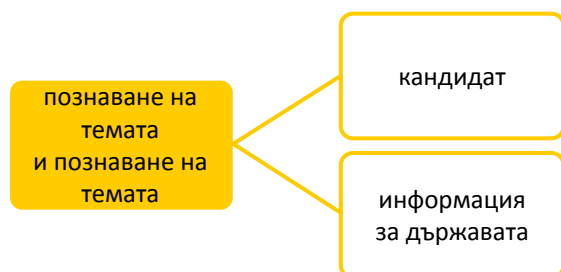
В този раздел от практическото ръководство се подчертават някои от аспектите на подготовката и провеждането на интервю, които са от особено значение от гледна точка на изключването.

Общите насоки относно провеждането на интервю, изложени в [Практическото ръководство на EASO: Лично интервю](#), остават в сила.

4.1. Подготовка [контролен списък]

□ Значение на подготовката — „познаване на темата и познаване на темата“ [контролен списък]

Подготовката е ключов елемент за провеждане на интервю с насоченост изключване. Тя може да се раздели на две части:

Познаването на темата (1. кандидатът) и познаването на темата (2. съответната държава във връзка с изключването) е от основно значение при разглеждането на всякакви въпроси, отнасящи се до изключването, по време на личното интервю.

Преди интервюто служителят, работещ по случая, следва да се запознае с цялата информация за кандидата, с която разполага. Служителят, работещ по случая, следва също така да е подробно запознат с държавата, където е било потенциално извършено деяние, водещо до изключване.

Когато е уместно, това ще включва исторически, както и текущи събития. При проучването на кандидата и държавата служителят, работещ по случая, следва да използва всички налични и надеждни доказателства. Той или тя може да има нужда и от събиране на допълнителна информация, която да е максимално относима към конкретния случай.

□ Справка със съответните национални ръководни документи и съответната съдебна практика [контролен списък]

Възможно е да има общи национални насоки или указания за съответната държава относно провеждане на интервю с насоченост изключване. Освен това съдебната практика може да се окаже полезна при подготовката за проверяване на необходимите елементи.

Национална практика:

□ Идентифициране във възможно най-голяма степен на съществените факти във връзка с изключването [контролен списък]

Съществен е фактът, който има основно значение за решението, което ще бъде взето по молбата.

За служителя, работещ по случая, е важно да отличава съществения факт от този, който не е, когато проучва минали и текущи събития.

Съществени факти във връзка с изключването са тези, които са пряко свързани с клаузите за изключване.

За да идентифицира съществените факти, служителят, работещ по случая, следва да разгледа всички елементи, които имат потенциална доказателствена сила, с насоченост към конкретния случай.

Съществените факти трябва да бъдат идентифицирани възможно най-рано. Добрата подготовка относно конкретния разглеждан случай и съответната държава помага на служителя, работещ по случая, да идентифицира съществените факти и му предоставя възможност по време на интервюто да реагира на казаното от кандидата. Неизпълнение на задължението за подготовка, от друга страна, може да доведе до невъзможност да се идентифицират съществените факти и да бъдат отличени от потенциално периферни въпроси, както и да се разпознаят и преценят точно проблемите по време на интервюто, защото в противен случай може след това да се стигне до необосновани и/или погрешни решения.

Разбира се, това не означава, че всички съществени факти ще бъдат винаги идентифицирани при подготовката или дори по време на интервюто. Възможни са много причини, поради които съществени факти да се проявят на по-късен етап, така че служителят, работещ по случая, следва да запази възприемчива нагласа.

□ Изготвяне на план за случая [контролен списък]

Всеки служител, работещ по случая, изготвя свой собствен метод на подготовка. След идентифициране на относими съществени факти може да е полезно да се изготви график за областите, които да бъдат разгледани по време на интервюто. Степента на подробност на плана е част от предпочитанията на отделния служител, работещ по случая, но той или тя не трябва да се отклонява от целта на интервюто и следва да запази гъвкав подход.

Хронологичната или логичната/тематичната структура на интервюто е полезна и може да помогне при изготвянето на решение; трябва обаче да се поддържа баланс, тъй като прекомерно стриктното планиране на случая може да бъде контрапродуктивно за интервюто.

Планът за случая следва да включва съществените факти, т.е. елементите на клаузите за изключване, в това число аспектите, свързани с индивидуалната отговорност, доколкото те са били идентифицирани на този етап от процеса. Ако до този момент са забелязани потенциални проблеми с достоверността, те могат също да бъдат отразени в плана за случая, с оглед да бъдат обсъдени по време на интервюто.

□ Психологическа подготовка [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, следва да предвиди достатъчно време, за да си даде сметка кого интервюира и защо. Служителят, работещ по случая, следва също да има предвид, че интервютата с насоченост изключване могат да бъдат напрегнати и дълги.

Не всички кандидати, интервюирани във връзка с проблеми за евентуално изключване, имат добре изразени профили, но някои може да имат такива. Така например миналото на кандидата може да предполага, че той или тя е свикнал да упражнява функция на авторитет и контрол и/или е преминал(а) обучение в областта на разузнаването и контраразузнаването.

Някои кандидати, включително в случаи на потенциално изключване, може да са преживели травматизиращи ситуации или да имат други специални потребности поради уязвимо положение. Важно е това да не се забравя и да се вземе предвид при психологическата подготовка.

Служителят, работещ по случая, следва също да се запита какво отношение и какви мисли или предубеждения, свързани със случая, биха могли да повлияят на обективността му и да направи усилия да не допусне това.

□ Предприемане на практически мерки [контролен списък]

- Включване на друг служител в областта на убежището, ако се прецени, че е уместно [контролен списък]

Въз основа на профила на кандидата и националната практика може да се окаже уместно при провеждане на интервюто да участва друг служител в областта на убежището. Следва да се вземат предвид конкретните обстоятелства, както и наличната организация за интервюто.

В някои държави е възможно да се прилагат специфични правила в това отношение към случаите на (потенциално) изключване.

Национална практика:

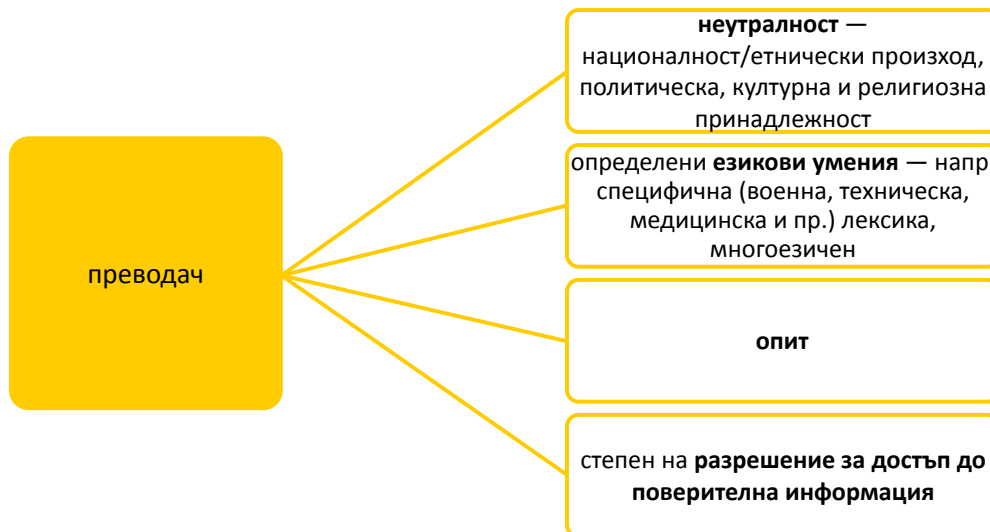
--

- Мерки за сигурност [контролен списък]

Следва да се въведат мерки за сигурност в съответствие с националната практика.

- Избор на преводач [контролен списък]

При избора на преводач може да се имат предвид следното:

- Инструктаж на преводача [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, следва да даде на преводача възможност да се подготви психически за интервюто; това е толкова важно за преводача, колкото и за служителя, работещ по случая. Преводачът следва да получи инструктаж от служителя, работещ по случая, относно естеството на случая, преди да започне интервюто. С оглед на потенциално разглежданите проблеми във връзка с изключването, преводачът може също да бъде уведомен за това кои области се обсъждат, тъй като това ще помогне за неговата или нейната нагласа и подготовка.

Може да е от полза също така, ако служителят, работещ по случая, уведоми преводача, че интервюто може да продължи по-дълго от обичайното време.

На преводача следва да се напомнят принципите на поверителност и неутралност.

- Възможност за допълнително интервю [контролен списък]

В зависимост от сложността на случая може да се наложи провеждането на повече от едно интервю.

4.2. Провеждане на интервюто [контролен списък]

□ Предоставяне на информация на кандидата в съответствие с националната практика [контролен списък]

Може да се наложи да се предостави известна специфична информация в началото на интервю, чиято насоченост ще бъде изключване. В зависимост от националната практика тя може да включва уведомяване на кандидата, че ще бъдат проучени въпроси, свързани с потенциално изключване.

Национална практика:

□ Гарантиране на подходящо поведение на преводача [контролен списък]

Ако служителят, работещ по случая, има съмнения по отношение на способностите или поведението на преводача, този въпрос следва да се реши в съответствие с националните процедури (напр. като бъде поставен пред висши длъжностни лица). Може да се наложи интервюто да бъде прекъснато и възобновено с друг преводач.

□ Запазване на професионално поведение [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, следва да запази професионално отношение през цялото време и да гарантира, че неговата или нейната вербална и невербална комуникация не се възприема като прибързана оценка.

□ Използване на подходящи техники на интервюиране [контролен списък]

Целта на интервюто е да се установят съществените факти, да се разгледат доказателствата и да се даде възможност на кандидата да изложи ефективно своята молба.

□ Адаптиране към индивидуалните особености [контролен списък]

Всеки от кандидатите е различен от останалите. Служителят, работещ по случая, следва да бъде наясно, че някои интервюта с насоченост изключване ще бъдат проведени с лица, които може да са заемали важни позиции в своята държава на произход. И обратно, някои кандидати може да са необразовани или слабо образовани. Важно е да се гарантира, че всички въпроси са формулирани на подходящото ниво, за да бъдат изцяло разбрани.

□ Инвестиране в изграждането на връзка [контролен списък]

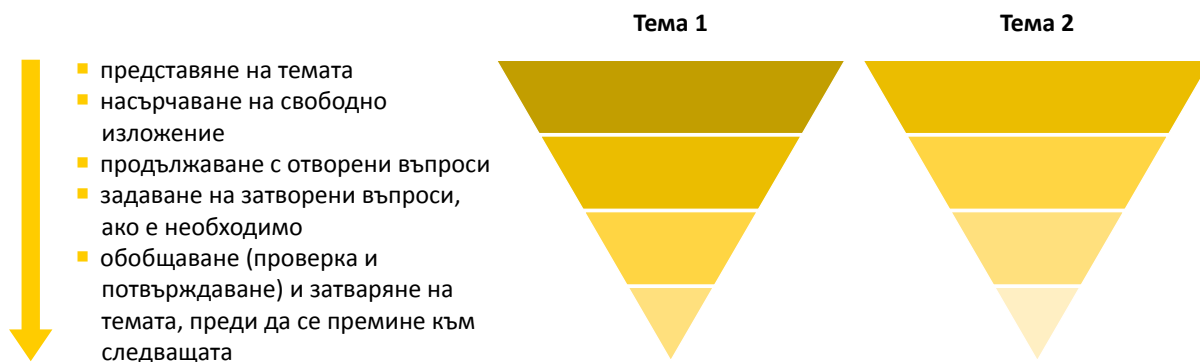
Изграждането на връзка с кандидата е от основно значение. Подход в духа на добрата практика е интервюто да започне с теми, които не са пряко свързани със съществените факти. Възможен вариант е да се започне с обсъждане на семейния произход на кандидата, неговото образование, живота му след влизането в държавата членка и т.н. Този подход като правило позволява на всички страни, участващи в интервюто, да се почувстват по-спокойни.

Не се препоръчва да се започне интервюто с въпрос, пряко свързан с аспект на изключването, тъй като е възможно кандидатът да прояви защитна реакция, да стане подозрителен и „затворен“ по време на интервюто, което ще понижи качеството на събраната информация и в крайна сметка качеството на решението.

Напомнянето на кандидата, че това е интервю за предоставяне на убежище, чиято цел е да се обсъди дали той или тя има право на международна закрила, може също така да помогне за изграждане на връзка.

□ Прилагане на „подхода на фунията“ [контролен списък]

„Подходът на фунията“ се отнася до начина, по който интервюиращият структурира интервюто. За всяка важна тема интервюиращият следва да прилага подход, при който се започва с представяне на темата и покана за свободно изложение, продължава се с отворени въпроси и само ако е все още необходимо, се стига до затворени въпроси. Този подход дава възможност на интервюиращия да идентифицира основните проблеми по време на свободното изложение, наред със спонтанно предоставена информация, свързана непосредствено с целта на интервюто. Предоставената по този начин информация е обикновено по-подробна и с по-добро качество, отколкото информацията в отговор на затворени въпроси.

□ Използване на отворени въпроси и насърчаване на свободното изложение

Целта на **свободното изложение** е да се получи възможно най-надеждна и точна информация, като се предостави на кандидата възможността да изложи сам, без да бъде прекъсван, относимите факти. Даването на възможност на кандидата да предостави контекстуална информация е важна част от провеждането на интервю с насоченост изключване.

Отворените въпроси позволяват да се проучи всеки важен въпрос и да се сведе до минимум рискът интервюиращият да пропусне съществена информация.

Възможно е някои кандидати да се затруднят със свободното изложение или да нямат желание да отговарят на въпросите. В подобни случаи служителят, работещ по случая, следва да се опита да поеме по-активна роля и да задава по-целенасочени въпроси, но без да забравя, че трябва да продължи да въвежда всички теми и винаги да започва нова тема със задаване на отворени въпроси. Насърчаването на свободното изложение и използването на отворени въпроси е важно, но служителят, работещ по случая, трябва да винаги да следи дали кандидатът отговаря на зададените въпроси.

Затворените въпроси могат да бъдат полезни и ако има някои елементи, които се нуждаят от изясняване или потвърждаване (разполагане във времето, имена, дати и пр.). Такива въпроси дават възможност на интервюиращия да провери цялата оставаща необходима информация, преди да приключи темата. Твърде честото използване на затворени въпроси обаче може да ограничи възможностите на кандидата да участва активно в интервюто, като понижи качеството и точността на информацията.

□ Проверка и потвърждаване [контролен списък]

Добра практика по време на интервю с насоченост изключване е обобщаване и потвърждаване (със затворен въпрос) на съществени факти и други важни въпроси в редица случаи. Това ще помогне на служителю, работещ по случая, да контролира интервюто, идентифицирайки основните моменти, и да прави необходимото да няма неизяснени проблемни области, като насърчава свободното изложение.

□ Поставяне на ударението върху личното участие на кандидата: „аз“ вместо „ние“ [контролен списък]

Целта на интервюто е да се получи информация, даваща възможност на служителю, работещ по случая, да установи дали има деяния, които могат да попаднат в обхвата на клаузата за изключване, и ако е така — поведението и субективното отношение на кандидата по отношение на тези деяния.

Всички релевантни проблеми трябва да бъдат изцяло проучени, но основният аспект, когато се определя дали може да се приложи изключване, е аспектът на индивидуалната отговорност.

Кандидатът трябва да се насърчи да говори за личните си дейности, роля и/или отговорности. Ако кандидатът вместо това говори за „нас“ или за „ние“, следва да бъде приканен да поясни за кого точно говори и след това да изясни своето конкретно участие, т.е. кандидатът ще трябва да отговори с „аз“.

Ако кандидатът продължава да отговаря на въпросите с „нас“ или „ние“, трябва да му се напомни да отговаря конкретно каква е/е била неговата или нейната лична роля. Въпросът следва да се повтори и, ако се наложи, да се перифразира, докато служителят, работещ по случая, не получи възможност да установи какво е било личното участие на кандидата.

Когато кандидатът говори за други лица като за „те“, може да е важно да се установи кого има предвид, особено в случаи, в които кандидатът може да е бил свързан с престъпления, извършени от други лица. В такива случаи ще бъде важно да се установи кой е бил извършителят и каква е била връзката, ако е имало такава, между него или нея и кандидата.

Въпросите, зададени по време на интервюто, трябва да помогнат да се установят следните неща във връзка с кандидата:

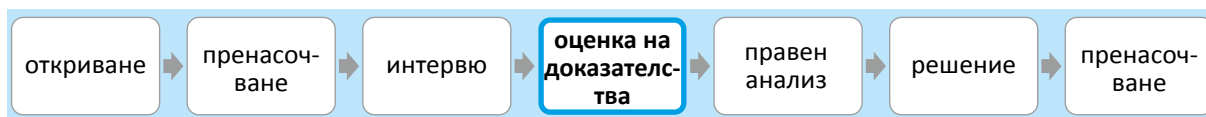
□ Изясняване на потенциални проблеми с достоверността [контролен списък]

Могат да възникнат потенциални проблеми въз основа на вътрешни или външни съображения за достоверността.

Ако има някакви проблеми с достоверността, те следва да се изяснят по време на интервюто, като на кандидата бъде дадена реална възможност за пояснения. Ако служителят, работещ по случая, не постави установените проблеми с достоверността по време на интервюто, той или тя не изпълнява задълженията си да провери обстойно, обективно и безпристрастно относимите факти и обстоятелства. Това ще остави открита възможността за обжалване на потенциално решение във връзка с тези проблеми на достоверността.

Вж. [Практическо ръководство на EASO: Оценка на доказателства](#) за допълнителни указания.

5. Оценка на доказателства [контролен списък]

Както във всички случаи на търсене на убежище, оценката на доказателствата е изключително важна и често пъти проблематична част от проверката. По-сериозни проблеми може да има при случаите за изключване, произтичащи от факта, че тежестта на доказване се носи от решаващия орган и че в много случаи кандидатът може да не иска да сътрудничи при установяването на относимите факти и обстоятелства.

Общи указания относно оценката на доказателства са изложени в [Практическото ръководство на EASO: Оценка на доказателства](#).

Прилагане на стандарта „има сериозни основания да се счита“ [контролен списък]

„Стандартът за доказване“ е прагът, който трябва да се достигне, за да се потвърди дадено предположение.

Самите клаузи за изключване се отнасят до стандарта „има сериозни основания да се счита“.

Този стандарт за доказване е по-висок от стандарта за оценка на риска при определяне на нуждата от международна закрила, по който има общо съгласие, че е „основателна степен на вероятност“.

Ето защо, за да бъде даден кандидат изключен, е **необходима ясна и надеждна информация**, която да отговаря на стандарта „сериозни основания“.

Очевидно е, че за прилагане на изключване няма да бъдат достатъчни обикновени подозрения. Стандартът за доказване се счита също за по-висок от „по-скоро е вероятно“ (баланс между вероятностите). Не е необходимо обаче да се постигне стандартът от наказателното право „извън всяко основателно съмнение“, който е в сила при установяване на „вина“.

Някои държави може да имат установени специфични указания относно приложимия стандарт за доказване.

Национална практика:

Проверка на всички относими обстоятелства дори когато тежестта на доказване се прехвърля на кандидата [контролен списък]

Служителите, работещи по случая, следва да бъдат добре запознати с две ситуации, при които тежестта на доказване се прехвърля от държавата на кандидата, което означава, че установяването на индивидуална отговорност може да започне от презумпция за наличието на такава. Такава презумпция може да се обоснове със съществуването на достатъчно информация, сочеща, че има сериозни основания да се счита, че лице в описаните по-долу ситуации носи по един или друг начин индивидуална отговорност:

- когато кандидатът е обвиняем от международен наказателен трибунал;
- когато е установено, че кандидатът доброволно е станал или продължава да бъде член и заема важна позиция в потисническо държавно управление или организация, която извършва деяния, водещи до изключване.

В такива случаи обаче презумпцията за индивидуална отговорност е, разбира се, оборима, така че следва да се подхожда предпазливо с нейното използване.

Остава необходимостта от проверка на всички относими обстоятелства, като личните дейности, ролята и отговорностите на кандидата, както и евентуални защитни аргументи, преди да се вземе решение за изключване.

На кандидата следва да се даде реална възможност да обори презумпцията за индивидуална отговорност. В тези случаи стандартът за доказване, който кандидатът трябва да изпълни, за да обори презумпцията, е **правдоподобно обяснение** относно неучастие или липса на връзка с каквито и да било деяния, водещи до изключване, в съчетание с липса на сериозни доказателства за противното.

□ **Вземане под внимание на някои особености** [контролен списък]

Някои специфични доказателства/източници на информация може да се окажат особено важни при случаи за изключване и служителят, работещ по случая, следва да знае как да подходи към тях.

- **Доказателства, че кандидатът е бил обект на наказателно производство в държавата на произход** [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, следва да провери дали наказателното преследване е било законно и дали кандидатът не е бил например преследван и/или осъден по политически причини. Служителят, работещ по случая, следва също да е наясно, че определено поведение може да се счита за криминално деяние в държавата на произход, но не и в неговата държава. Наказателно осъждане не би означавало автоматично, че трябва да се приложат клаузите за изключване.

- **Поверителни материали** [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, трябва да провери дали и как могат да се използват поверителни материали, ако има такива, при извършване на оценка и изготвяне на решение за изключване. Това може да варира в зависимост от националното законодателство и практика, като зависи и от материалите в конкретния случай. Ако тези материали не могат да се използват, служителят в областта на убежището следва да провери дали няма други релевантни източници на доказателства, които могат да се използват в случая.

Национална практика:

- **Обществено достъпни източници и социални медии** [контролен списък]

В зависимост от националната практика, служителите в областта на убежището могат да потърсят информация за кандидата в общественодостъпни източници или сайтове, като Facebook, Twitter и др., или такава информация могат да потърсят за тях колегите им.

Нужно е да се подхожда с внимание, когато тази информация се използва в случай за изключване. Ако при разглеждането се използват доказателства от общественодостъпни източници или социални медии, служителят, работещ по случая, следва да уведоми кандидата за доказателствата и да му предостави реална възможност да ги коментира, преди да се извърши оценката.

Национална практика:

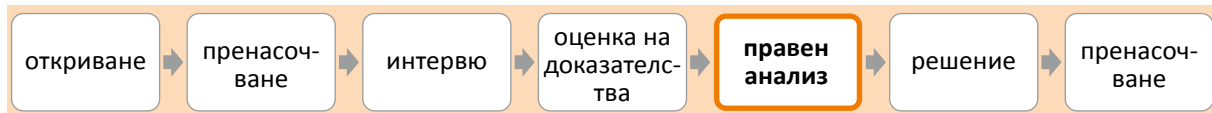
- **Анонимни свидетелски показания** [контролен списък]

Обикновено не се използват анонимни свидетелски показания като доказателства за обосноваване на решение за изключване. Причините за даване на такива анонимни свидетелски показания може да са много различни (ревност, отмъщение, истинска загриженост и пр.), но доколкото източникът не може да бъде потвърден, те имат много ограничена достоверност. В някои случаи обаче анонимните свидетелски показания може да насочат към деяния, водещи до изключване, които служителят, работещ по случая, може да се наложи да проучи по-подробно.

6. Правен анализ [контролен списък]

Въз основа на приетите факти служителят, работещ по случая, извършва анализ на приложимостта на основанията за изключване и на елементите, необходими за установяване на индивидуална отговорност.

6.1. Квалифициране на деянията, водещи до изключване [контролен списък]

При тази стъпка служителят, работещ по случая, следва да докаже дали са налице елементите на основание за изключване.

Следва да се вземе предвид, че кандидатът може да е извършил множество деяния, водещи до изключване, които попадат в приложното поле на различни клаузи за изключване. Националните практики може да са различават по това дали конкретно деяние следва да се отнесе към повече от едно основания, когато са налице необходимите елементи.

Национална практика:

--

а. Престъпления срещу мира — военни престъпления — престъпления срещу човечеството [контролен списък]

Женевска конвенция от 1951 г.

- Член 1Е, буква а)

Квалификационна директива

- Член 12, параграф 2, буква а)
- Член 17, параграф 1, буква а)

Национално законодателство

--

Едно и също основание за изключване се прилага по отношение на изключване от статут на бежанец и от субсидиарна закрила. Престъпленията, попадащи в обхвата на тази разпоредба, ще задействат прилагането на клаузите за изключване, независимо от това къде и кога са били извършени в държавата членка и/или след като на лицето е била предоставена международна закрила.

- ▶ Има ли сериозни основания деянието да бъде считано за престъпление срещу мира? [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, трябва да определи дали дадено деяние е престъпление срещу мира (престъпление агресия), като разгледа следните елементи:

- **Деяние:** включва планирането, подготовката, иницирането или воденето на агресивна война или въоръжен конфликт в нарушение на международни договори, споразумения или гаранции, или участие в общ план или конспирация за изпълнението на което и да било от горепосочените действия.
- **Контекст:** престъпления срещу мира могат да се извършват само ако има международен въоръжен конфликт, т.е. конфликт, в който участват държави или държавоподобни образувания.
- **Извършител:** Тъй като международните въоръжени конфликти се водят обикновено от държави или държавоподобни образувания, престъпление срещу мира се извършва обикновено от лица на висока ръководна длъжност, представляващи държава или държавоподобно образувание.

► Има ли сериозни основания деянието да бъде считано за **военно престъпление**? [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, трябва да определи дали дадено деяние е военно престъпление, като разгледа следните елементи:

- **Деяние:** Военните престъпления са сериозни нарушения на международното хуманитарно право, които водят пряко до индивидуална отговорност по силата на международното право. Военни престъпления могат да се извършват само в контекста на въоръжен конфликт, който може да е международен или немеждународен по своя характер. Елементите на военните престъпления зависят от естеството на конфликта (международен или немеждународен) и поради това е важно да се установят i) съществуването на въоръжен конфликт и ii) неговото естество.

Важно е да се подчертае, че не всички военни действия са военни престъпления. Бойци, които участват законно във враждебни действия, не извършват военни престъпления, докато спазват правилата, предвидени от международното хуманитарно право. В зависимост от обстоятелствата боец, който участва незаконно във враждебни действия, или цивилно лице, което участва пряко във враждебни действия, може да е свързано с деяние, водещо до изключване, за което трябва да се прецени неговата или нейната индивидуална отговорност.

Военните престъпления са посочени, *inter alia*, в член 8 от Римския статут, в разпоредбите „Тежки нарушения“ на Женевските конвенции от 1949 г. и допълнителен протокол I, общ член 3 и съответните разпоредби на допълнителен протокол II, статута на Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ) и статута на Международния наказателен трибунал за Руанда (МНТР).

Следва да се вземат под внимание военната необходимост и пропорционалност, когато се определя дали деянието се квалифицира като военно престъпление.

- **Контекст:** Необходимо е да има достатъчно изразена връзка между престъплението и въоръжения конфликт.

Служителят, работещ по случая, трябва да установи следните елементи:

- дали е имало **въоръжен конфликт към момента** на извършване на престъплението;
- дали въпросното деяние е извършено **във връзка с** въоръжения конфликт и дали е било свързано с него (връзка);
- дали въоръженият конфликт е бил **международен** или **немеждународен** към момента на извършване на престъплението:

Въоръжен международен конфликт	Въоръжен немеждународен конфликт
Въоръжен международен конфликт е конфликт, в който участват две или повече държави или държава и национално освободително движение.	Въоръжените немеждународни конфликти могат да бъдат определени като широкомащабни въоръжени действия между държавни органи и въстаници или между две или повече организирани военни групи в една държава. Използват се най-малко два фактически критерия, за да бъде дадена ситуация на насилие класифицирана като въоръжен немеждународен конфликт: <ul style="list-style-type: none"> □ участващите страни трябва да имат определена степен на организираност; и □ насилието трябва да достигне определена степен на интензивност. Други вътрешни безредици и напрежения или бунтове и изолирани или спорадични актове на въоръжено насилие няма да бъдат квалифицирани като въоръжен немеждународен конфликт.

Обикновено има ИДП или национални ръководни документи, от които става ясно какво е естеството на въоръжения конфликт. Полезни източници за потвърждаване на естеството на конфликтите могат да бъдат решения на Международния съд, присъди на Международния наказателен съд, резолюции на Съвета за сигурност на ООН, становища на държавите по доклади на ООН.

Важно е да се има предвид, че конфликтните ситуации могат да се променят, включително и техният характер (напр. от немеждународна в международна).

- **Извършител:** Военни престъпления могат да бъдат извършени от всички, включително от цивилни лица, които не участват във враждебни действия, стига да е налице достатъчна връзка с въоръжения конфликт.

- **Обект:** Служителят, работещ по случая, трябва да установи, че е извършено престъпление срещу защитени лица или обекти (цивилни лица, бойци, намиращи се извън бойните действия, цивилни и по-специално културни обекти) или че са използвани незаконни оръжия или средства за водене на война.
- **Специфичен субективен компонент:** Субективният компонент изисква да се познаят фактическите обстоятелства (осведоменост за съществуването на въоръжен конфликт) и статутът на защита на лицето или обекта. Някои военни престъпления изискват допълнителен специфичен субективен компонент (напр. военните престъпления като вероломно убиване или нараняване, вземане на заложници). Този субективен компонент е в допълнение на общите изисквания, посочени в подраздела за индивидуална отговорност.

► Има ли сериозни основания деянието да се счита за **престъпление срещу човечеството**?
[контролен списък]

Служителят, работещ по случая, трябва да определи дали дадено деяние е престъпление срещу човечеството, като разгледа следните елементи:

- **Деяние:** Деянията, квалифицирани като престъпления срещу човечеството, са по същество брутални действия, извършени като част от систематично или широкомащабно нападение срещу цивилното население. Престъпни деяния, като убийство, изстребление, мъчение, изнасилване, политическо или религиозно преследване и други брутални действия достигат прага на престъпления срещу човечеството, ако са част от широкомащабно или систематично нападение срещу цивилното население.

Дори отделно деяние може да попадне в определението за престъпления срещу човечеството, стига да има връзка с широкомащабно или систематично нападение.

Престъпленията срещу човечеството са дефинирани в международни инструменти, *inter alia*, в член 7 от Римския статут.

- **Контекст:** Служителят, работещ по случая, следва да установи, че нападението е:

насочено срещу
цивилно
население

Нападението, с което е свързано престъплението, е насочено срещу цивилно население. По време на въоръжен конфликт това включва лица, които не участват — или вече не участват — във въоръжени враждебни действия.

широкомащабно
или систематично

Нападението е част или от политика на правителството, де факто на политически орган, или на организирана политическа група; или пък е толерирано, оправдавано или мълчаливо прието от горепосочените правителство, група или орган.

Престъплението следва да е в **достатъчна степен свързано с нападението**. Изолираните брутални действия не могат да бъдат заклеймени като престъпления срещу човечеството, въпреки че могат все пак да представляват деяния, водещи до изключване (напр. тежки престъпления, които нямат политически характер).

Престъпленията срещу човечеството се различават от военните престъпления по това, че могат да бъдат извършени както в мирно време, така и по време на въоръжен конфликт.

- **Специфичен субективен компонент:** Престъплението трябва да е извършено от лице, което е знаело за нападението и за връзката на деянието с това нападение. Някои престъпления срещу човечеството изискват допълнително специфичен умисъл (напр. преследване или геноцид). Този субективен компонент е в допълнение на общите изисквания, посочени в подраздела за индивидуална отговорност.

► Има ли сериозни основания деянието да бъде считано за **геноцид**?

Някои престъпления срещу човечеството може да представляват престъплението геноцид (член 6 от Римския статут).

За да се определи дали има сериозни основания да се счита, че е извършено престъпление геноцид, служителят, работещ по случая, следва да вземе предвид дали е налице „умисъл за геноцид“:

умисъл за унищожаване

изцяло или частично

на членове на
национална, етническа,
расова или религиозна
група

Деяния, които могат да бъдат квалифицирани като геноцид при наличие на умисъл, са, *inter alia*:

- убиване на членове на групата;
- причиняване на тежки телесни или душевни повреди на членове на групата;
- умишлено налагане на групата на условия на живот, целящи нейното пълно или частично физическо унищожаване;
- въвеждане на мерки за предотвратяване на ражданията в групата;
- насилствено предаване на деца от тази група на друга група.

б. Тежки престъпления (които нямат политически характер) [контролен списък]

Женевска конвенция от 1951 г.

- Член 1Е, буква б)

Квалификационна директива

- Член 12, параграф 2, буква б)
- Член 17, параграф 1, буква б)

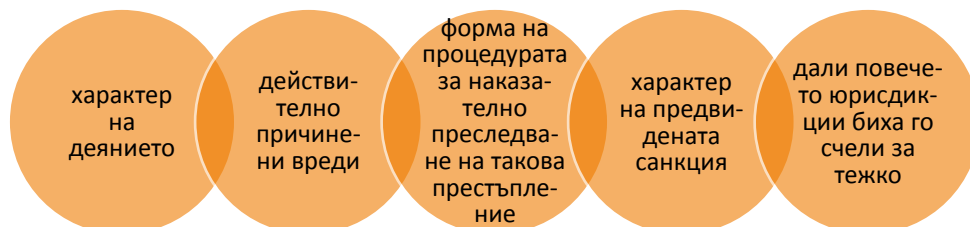
Национално законодателство

Посочените по-долу елементи се прилагат за статут на бежанец. В случай на изключване от субсидиарна закрила е достатъчно да се установи „тежко престъпление“.

- ▶ Има ли сериозни основания деянието да бъде считано за тежко престъпление (без политически характер)?

- **Деяние:** Служителят, работещ по случая, следва да установи, че престъплението е било достатъчно **тежко**.

Не всички престъпления могат да доведат до изключване по силата на тази разпоредба. Когато се преценява дали престъплението трябва да се разглежда като тежко, следните фактори могат да бъдат взети предвид:

Няма изискване правонарушението да представлява задължително престъпление както в държавата на произход, така и в държавата, където е подадена молбата за убежище. Следва да се вземат под внимание международни норми, напр. дали повечето юрисдикции считат въпросните деяния за тежки престъпления.

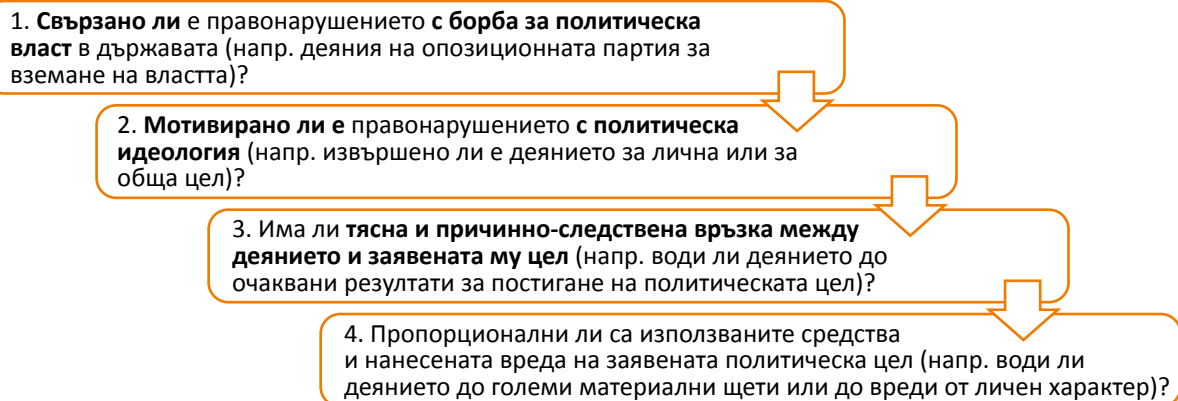
Възможно е да има допълнителни национални ръководни документи за това какво представлява „тежко престъпление“.

Национална практика:

- **Без политически характер** (само за статут на бежанец)

За да бъде деянието квалифицирано като престъпление без политически характер, следва да се счита, че мотивацията му е предимно неполитическа или че то е непропорционално на заявената политическа цел. Особено жестоките действия, дори и да са извършени с твърдения за политическа цел, биха могли да бъдат квалифицирани като тежки престъпления от общ характер.

Могат да се вземат предвид няколко аспекта:

- **Контекст** (само за статут на бежанец): Престъпните деяния трябва да са били извършени:
 - **извън държавата на убежище, и**
 - **преди приемането на кандидата за бежанец**

Съгласно законодателството на ЕС „приемането за бежанец“ следва да се тълкува като момента на издаване на разрешение за пребиваване въз основа на предоставянето на статут на бежанец.

На практика е възможно прилагането на национални разновидности.

Национална практика:

в. Деяния, които противоречат на целите и принципите на ООН [\[контролен списък\]](#)

Женевска конвенция от 1951 г.

- Член 1Е, буква в)

Квалификационна директива

- Член 12, параграф 2, буква в)
- Член 17, параграф 1, буква в)

Национално законодателство

Едно и също основание за изключване се прилага по отношение на изключване от статут на бежанец и от субсидиарна закрила. Деянията, попадащи в обхвата на тази разпоредба, ще задействат прилагането на клаузите за изключване, независимо от това къде и кога са били извършени в държавата членка и/или след като на лицето е била предоставена международна закрила.

- ▶ Има ли сериозни основания да се счита, че деянията противоречат на целите и принципите на ООН?

Служителят, работещ по случая, трябва да определи дали деянието противоречи на целите и принципите на ООН, като има предвид следните елементи:

- **Деяние:** Целите и принципите на ООН са изложени в [преамбюла и членове 1 и 2 от Хартата на ООН](#). Следователно това основание за изключване може да се приложи към определени деяния, които представляват тежки и повтарящи се нарушения на правата на човека и/или деяния, изрично посочени от международната общност като противоречащи на целите и принципите на ООН.

Тъй като международното право непрекъснато се променя, тълкуването на съответните понятия подлежи също на постоянни изменения. Като се има предвид, че основанията за изключване следва да се тълкуват ограничително, елементите, които могат да бъдат разглеждани в това отношение, са, както следва:

- **Контекст:** Деянията трябва да имат **международно измерение**, в смисъл, че са в състояние да имат отрицателно въздействие върху международния мир и сигурност или върху приятелските отношения между държавите.
- **Извършител:** По принцип всяко лице може да бъде извършител на деянията, попадащи в приложното поле на това основание за изключване. Много от деянията могат обаче да бъдат извършени само от лица на висока ръководна длъжност, упражняващи функция на авторитет в държава или държавоподобно образувание.

От признаването на „вина“ не следва, че трябва да има наказателно преследване или присъда, за да бъде деянието квалифицирано по тази клауза за изключване. Прилага се същият стандарт за „сериозни основания да се счита“.

Широките и общи термини на „целите и принципите на ООН“ правят неясно приложното поле на тази разпоредба в сравнение с разпоредбите по букви а) и б). Следователно за служителя, работещ по случая, може да се окаже по-практично да разгледа приложимостта на букви а) или б), преди да провери буква в).

Възможно е да има допълнителни национални ръководни документи относно прилагането на тази разпоредба.

Национална практика:

г. **Заплаха за обществото или сигурността на държавата членка** [контролен списък]

Квалификационна директива

- Член 17, параграф 1, буква г)

Национално законодателство

Това се отнася само до изключване от субсидиарна закрила

- ▶ Има ли сериозни основания да се счита, че лицето представлява заплаха за обществото или сигурността на държавата?

Гражданин на трета държава или лице без гражданство се изключва от кръга на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, ако съществуват сериозни основания да се счита, че той или тя представлява заплаха за обществото или сигурността на държавата членка, в която се намира.

Преценката дали това основание за изключване е приложимо се основава на миналото или настоящото поведение на лицето, но в крайна сметка тя е **оценка на риска**, ориентирана към бъдещето.

С оглед на характера на тази разпоредба нейното прилагане често налага участието на други органи, които могат да имат достъп до относима информация.

Национална практика:

--

Извършване на едно или повече престъпления с по-малка тежест [контролен списък]**Квалификационна директива**

- Член 17, параграф 3

Национално законодателство

--

Това се отнася само до изключване от субсидиарна закрила и не е клауза за задължително изключване

За да бъде приложено това основание за изключване, трябва да бъдат доказани следните елементи:

кандидатът е извършил едно или повече престъпления с по-малка тежест от разгледаните по-горе;

деянията са били извършени преди приемането на кандидата в съответната държава членка;

престъплението(ята) подлежи(ат) на наказание за лишаване от свобода в съответната държава членка;

кандидатът е напуснал своята държава на произход единствено с цел да избегне санкции в резултат на тези престъпления.

с оглед на това, че тази клауза не е за задължително изключване, тя може да се приложи само ако държавите членки са решили да я транспонират в националното законодателство. Възможно е да има допълнителни национални ръководни документи.

Национална практика:

--

Терористичен акт [контролен списък]

Терористичните актове не представляват специфично основание за изключване, но съответните дейности могат да бъдат квалифицирани по което и да било от основанията.

Няма общоприето определение какво представлява тероризъм. [Рамковите решения на Съвета относно борбата срещу тероризма от 13.6.2002 г. и 28.11.2010 г.](#) са стъпка напред за изготвяне на такова определение на „терористични престъпления“. Определен брой международни инструменти са приети относно специфични терористични актове.

**Терористичните
актове могат да бъдат
квалифицирани като:**

Престъпление срещу мира	Ако са извършени като планиране, подготовка, инициране или водене на агресивна война.
Военно престъпление	Заплахите от насилие, имащи за цел всяване на ужас сред цивилното население, са изрично забранени съгласно международното хуманитарно право (допълнителни протоколи I и II). По принцип деяния, които в мирно време ще бъдат счестени за терористични актове, ако са извършени в контекста на международен или немеждународен въоръжен конфликт във връзка с него, се квалифицират като военни престъпления.
Престъпление срещу човечеството	Ако се състои в едно от основните престъпления, когато е извършено като част от широкомащабно и систематично нападение срещу цивилно население.
Тежко престъпление, което няма политически характер	Отсъствието на политически характер обикновено се потвърждава, тъй като терористичните актове се считат винаги за непропорционални на дадена политическа цел, ако престъплението е достатъчно тежко. Географските и времевите критерии трябва също да са изпълнени.
Деяния, противоречащи на целите и принципите на ООН	<p>Пряка връзка с това основание може да се намери, <i>inter alia</i>, в резолюции 1373 и 1377 от 2001 г. на Съвета за сигурност на ООН: „Терористичните актове, методи и практики са противоречащи на целите и принципите на ООН“ и „съзнателното финансиране, планиране и подбуждане на терористични актове са също така противоречащи на целите и принципите на ООН“. При определени обстоятелства, деяния, надлежно квалифицирани като „терористични актове“, могат по този начин да попаднат в приложното поле на това основание за изключване.</p> <p>Общоприето е, че за установяването на тероризъм съгласно тази разпоредба е необходимо международно измерение.</p>
Заплаха за обществото или сигурността на държавата членка	Ако деянията не отговарят на горепосочените критерии, кандидатът може въпреки това да бъде изключен от субсидиарна закрила, ако се установи, че той или тя представлява заплаха за обществото и сигурността на държавата.

Ако кандидатът е включен в списък на заподозрени терористи или е установена връзка между него/нея и включена в списъка терористична група, това следва да се провери като признак, че това лице може да е свързано с деяния, водещи до изключване. Във всички случаи изключването се основава на пълна оценка за индивидуална отговорност. Това не означава, че ако кандидатът не е участвал лично в терористичен акт, той или тя не може да бъде изключен(а) от международна закрила.

Възможно е да има специфични национални ръководни документи относно обработването на случаи с кандидати, заподозрени за участие в терористични актове.

Национална практика:

6.2. Индивидуална отговорност [контролен списък]

При тази стъпка служителят, работещ по случая, трябва да докаже дали са налице сериозни основания да се счита, че кандидатът е свързан с разглежданото(ите) деяние(я), водещо(и) до изключване, по начин, който поражда индивидуална отговорност.

Служителят, работещ по случая, трябва да прецени потенциалната индивидуална отговорност въз основа на характера и обхвата на участието на кандидата в това деяние (тези деяния), както и неговото или нейното субективно отношение по отношение на деянието(ята).

Поведение, водещо до вменяване на индивидуална отговорност (*actus reus*)

Поведението може да бъде действие или бездействие. Освен това служителят, работещ по случая, следва да има предвид, че основание за индивидуална отговорност може да има, когато (са налице сериозни основания да се счита, че) кандидатът само се е опитал да извърши деяние(я), водещо(и) до изключване.

□ Непосредствено извършване [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, трябва да постави ударението върху доказателства, показващи дали кандидатът е извършил, непосредствено или като съучастник, въпросното(ите) деяние(я), водещо(и) до изключване.

Това изисква по принцип **умисъл** във връзка с поведението и/или последиците от него и **знание** относно поведението, последиците и/или други относими обстоятелства. В зависимост от обстоятелствата определението на въпросното престъпление (въпросните престъпления) може да включва специфични изисквания за умисъл и/или знание.

□ Включване на извършване от други лица на деяние, водещо до изключване [контролен списък]

Връзка между лицето и деянието(ята), извършено(и) от други лица, ще бъде налице, ако поведението на кандидата е подтикнало (подбудило) други лица да извършат престъплението. Подтикването към извършване на престъпление от други лица може да стане по следните начини:

планиране

подстрекаване

нареждане

Поведението на кандидата трябва да бъде **факт с несъмнен принос** за престъпното поведение на другото лице (другите лица). Не се налага обаче служителът, работещ по случая, да докаже, че деянието(ята), водещо(и) до изключване, не би било (биха били) извършено(и) без участието на кандидата.

Изискванията за умисъл и знание при тези начини на участие в престъплението(ята) ще бъдат изпълнени, когато кандидатът **умишлено е предизвикал или подтикнал** извършването на такова деяние (такива деяния) **или е знаел, че има значителна вероятност** извършването на престъплението(ята) да е възможна последица неговото(ите) действие(я).

□ Подстрекаване и активно подпомагане [контролен списък]

Съществен принос за извършването от други лица на деяние, водещо до изключване, може да стане под формата на подстрекаване и активно подпомагане.

Служителят, работещ по случая, може да установи връзка с въпросното(ите) деяние(я), водещо(и) до изключване, когато доказателствата сочат, че кандидатът е:

- **подпомогнал практически извършването** на деянието(ята), водещо(и) до изключване (напр. чрез организиране на материалната или логистичната подкрепа, необходима, за да може дадена престъпна група да действа, или чрез предоставяне на финансови средства на такава престъпна група);
- насърчил извършването от други лица на деянията, водещи до изключване, или е **оказал морална подкрепа** на такова поведение.

Важното е да се установи, че поведението на кандидата е **допринесло съществено** за извършването от други лица на деянието(ята), водещо(и) до изключване (напр. в случай на злоупотреба с отделни хора, може ли служителят, работещ по случая, да установи, че това се е дължало на информация, предоставена от кандидата, в смисъл, че тази информация е била от значение за извършването на престъплението(ята). Не е необходимо обаче да се доказва, че извършването на деянието, водещо до изключване, не би било възможно без поведението на кандидата.

В случай на лице, считано за авторитетно (висшестоящо лице или лице с морален или религиозен авторитет и пр.), то би могло да окаже значително легитимиращо или насърчаващо въздействие чрез самото си присъствие на мястото, където е било извършено деянието (са били извършени деянията), водещо(и) до изключване.

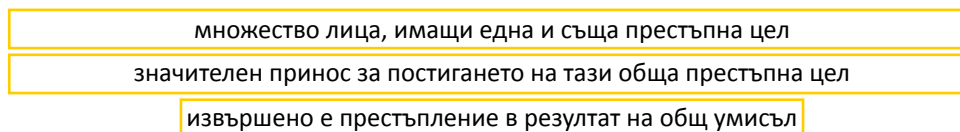
Дали тази форма на участие се е случила преди, по време на или след престъпното поведение на други лица, или е била географски отделена от него, е без значение за установяване на индивидуална отговорност, ако се установи, че поведението (действие или бездействие) е имало значително въздействие върху извършването на престъплението(ята) от основния(те) извършител(и).

И накрая, за да се свърже кандидатът с разглежданото деяние (разглежданите деяния) въз основа на тази форма на участие, служителят, работещ по случая, трябва да докаже, че кандидатът **е знаел, че неговото или нейното поведение ще съдейства или ще улесни** вероятното извършване на въпросното(ите) деяние(я). Не е необходимо подстрекателят или активният помагач да е знаел точно за замисленото или действително извършено деяние, стига да е знаел, че едно от няколко такива деяния ще бъде по всяка вероятност извършено, и едно от тях е било наистина извършено. За да са налице подстрекаване и активно подпомагане, **не е задължително лицето да има същия умисъл като главния извършител.**

□ **Съвместно извършено престъпление** [контролен списък]

Съвместно извършеното престъпление е друга форма на значителен принос за извършването от други лица на деяние, водещо до изключване.

Изискванията за наличие на съвместно извършено престъпление са, както следва:

Съвместно извършеното престъпление изисква следователно нещо повече от само връзка с лица, извършващи престъпления.

□ **Отговорност като висшестоящо лице** [контролен списък]

Особено внимание трябва да се обърне на лица, които са били на ръководна позиция спрямо подчинени, участвали в деяние(я), водещо(и) до изключване. Ако служителят, работещ по случая, не може да докаже наличието на индивидуална отговорност за деянието(ята) въз основа на личното поведение на кандидата, такава може да му бъде вменена поради „отговорност като висшестоящо лице“. Това се основава на съображението, че лицата на ръководни позиции в йерархията имат специални отговорности по отношение на поведението на подчинените на ефективното им ръководство и контрол.

Тук трябва да бъдат установени следните елементи:

- наличие на **отношение висшестоящо лице** — подчинен между лицето и друго(и) лице(а), свързано(и) с деянието(ята), водещо(и) до изключване:

Установяването на формална йерархична система — независимо дали военна или гражданска — е един от показателите, но не единственият. Служителят, работещ по случая, може да установи отношение висшестоящо лице — подчинен винаги когато кандидатът е упражнявал ефективно ръководство и контрол над извършителите на деяние(я), водещо(и) до изключване;

- сериозни основания да се счита, че кандидатът е знаел или би трябвало да е знаел, че подчиненият му е извършил, е извършвал или се е готвел да извърши деянието(ята), водещо(и) до изключване:

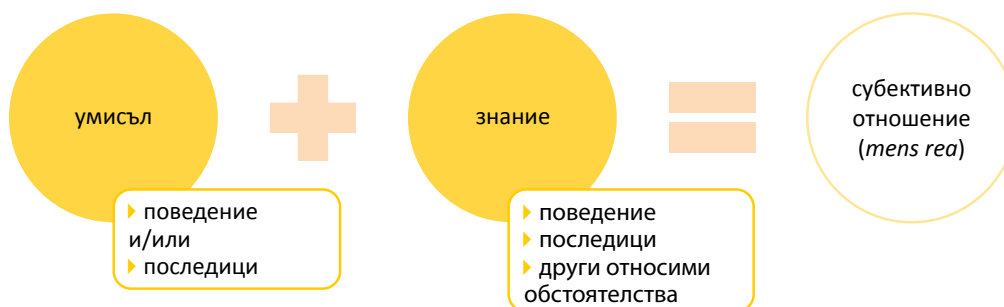
В този случай знанието следва да се тълкува в широкия смисъл на думата, включително дали кандидатът е трябвало да знае с оглед на своята позиция;

- кандидатът се е въздържал или **не е успял да предотврати или спре** извършването на деянието(ята) и **да накаже** извършителите:

Кандидатът може все пак да носи индивидуална отговорност, в случай че се е опитал, но не е успял да предотврати или спре извършването на деянието(ята), ако не е изпълнил задължението си да наложи подходящо наказание на своя подчинен (своите подчинени).

Субективно отношение: умисъл и знание (*mens rea*)

На този етап служителят, работещ по случая, трябва въз основа на разполагаемите доказателства да провери дали са налице — или не — сериозни основания да се счита, че кандидатът е **знаел** и **възнамерявал** да участва в деянието(ята), водещо(и) до изключване.

Без тези елементи не може да се установи индивидуална отговорност и клаузите за изключване няма да са приложими.

□ Знание [контролен списък]

По принцип, когато става въпрос за индивидуална отговорност, „знание“ означава осъзнаването, че определено обстоятелство съществува или определена последица ще настъпи при нормално развитие на събитията. Служителят, работещ по случая, трябва следователно да докаже, че са налице сериозни основания да се счита, че кандидатът е знаел това.

В зависимост от квалификацията на деянието, водещо до изключване, понятието „знание“ може да има по-точно значение при специфичните обстоятелства (напр. геноцид, военни престъпления).

Различните видове поведение, които водят до вменяване на индивидуална отговорност, могат да изискват и доказване на специфични аспекти на знание (като напр. подтикване, отговорност като висшестоящо лице).

Служителят, работещ по случая, може да докаже знание и осъзнаване въз основа на наличните доказателства, включително изявленията на кандидата. Следва обаче да се проявява предпазливост, когато знание се извежда от косвени доказателства, като информация за общия контекст, в който се е изявило поведението, мащаба на извършените жестокости, техния общ характер в даден регион или в дадена държава и пр. Данните, налични като информация за държавата на произход, невинаги са известни на кандидата към момента на извършване на престъплението.

□ Умисъл [контролен списък]

Два аспекта на умисъл трябва да се вземат под внимание:

- ▶ имал ли е кандидатът намерение (умисъл) да участва в извършеното?
- ▶ имал ли е кандидатът намерение (умисъл) да причини настъпилите последици (или знаел ли е, че те ще настъпят при нормално развитие на събитията)?

В някои случаи квалификацията на деяния, водещи до изключване, изисква допълнителен аспект на умисъл (напр. „умисъл за геноцид“, специфичен умисъл за наказателно преследване като престъпление срещу човечеството).

Някои начини на участие в извършването на престъпление от друго лице изискват умисъл не само по отношение на собственото поведение, но и на престъплението (предстоящо да бъде), извършено от това лице (напр. планиране, заповед или подбуждателство за извършване на престъпления от друго лице, съвместно извършено престъпление).

Деяния, водещи до изключване, които се приписват на определена група или на определен режим **[контролен списък]**

Трябва да се проявява предпазливост при извършването на оценка за изключване на кандидати, които са свързани с група или режим, замесени в деяния, водещи до изключване.

Фактът, че кандидатът е (бил) свързан с група или режим, замесени в деяния, водещи до изключване, не освобождава служителя, работещ по случая, от задължението да докаже индивидуалната отговорност на кандидата за такова деяние (такива деяния).

Няма индивидуална отговорност, основаваща се само на връзка с престъпна група или престъпен режим. В зависимост от характера, мащабите на групата или режима, доброволната връзка с групата и длъжността, ранга, положението и влиянието на кандидата в групата, възможно е да има достатъчно доказателства както за изискванията към „поведението“ съгласно приложимата форма на индивидуална отговорност, така и за „субективното отношение“ на кандидата, с които да се обоснове заключението. Служителят, работещ по случая, остава обаче задължен да установи съответната форма на индивидуална отговорност и да провери фактите с оглед на съответните критерии.

Следните аспекти трябва да бъдат взети под внимание в допълнение на действително извършените дейности на кандидата:

□ **Форма на връзка на кандидата с групата или режима** **[контролен списък]**

Освен дейностите, ролята и отговорностите на кандидата, служителят, работещ по случая, следва да разгледа точната форма на връзката, която кандидатът има или е имал с групата или режима, замесени в деяния, водещи до изключване (напр. като обикновен член или неформален съдружник).

□ **Дейности и характер на групата или режима** **[контролен списък]**

Служителят, работещ по случая, следва да разгледа дейностите на групата и престъпния ѝ характер (напр. могат да ѝ бъдат приписани деяния, водещи до изключване) през периода, когато кандидатът е бил свързан с групата.

Фактът, че групата или режимът е бил(а)/е забранен(а) от Европейския съюз и/или международната общност (резолюции на Съвета за сигурност на ООН, акт на Международния наказателен съд и пр.) е важен признак, който да се има предвид, но не е сам по себе си определящ.

Трябва да се вземе под внимание евентуална фрагментираност на групата или режима на политически, военни, разузнавателни крила и пр. Оценката трябва след това да се насочи към онази част от групата или режима, с която кандидатът е бил пряко свързан.

Подобен анализ ще вземе също предвид знание от страна на кандидата за деянията, водещи до изключване, които са извършени от групата или режима.

□ **Свобода на избор при свързване с групата или режима** **[контролен списък]**

За да докаже индивидуална отговорност, служителят, работещ по случая, трябва да установи, че кандидатът доброволно:

- **се е свързал** с групата или режима, и/или
- **е продължил участието си** в групата или режима. В тази връзка служителят, работещ по случая, следва да има предвид продължителността на периода, през който кандидатът е бил свързан с групата или режима, и възможностите, които е имал да се разграничи от нея/него.

Могат да се вземат предвид съображения за принуда.

□ **Длъжност, ранг, положение и влияние на кандидата в групата или режима [контролен списък]**

Длъжността, рангът, положението и влиянието на кандидата в групата или режима могат да помогнат да се определи способността на кандидата да упражнява контрол или влияние върху дейностите на групата или режима.

Основания за отхвърляне на индивидуална отговорност [контролен списък]

□ **Липса на умствени възможности за разбиране и контролиране на собственото поведение [контролен списък]**

Някои основания водят до отхвърляне на субективния елемент, необходим за индивидуална отговорност („субективно отношение“).

Следва да се вземат предвид следните признаци, че на лицето липсват възможности да разбере естеството или неправомерността на своето поведение или способност да го контролира.

□ **Душевна болест или дефект [контролен списък]**

Душевна болест или дефект, който лишава това лице от възможност да оцени неправомерността или естеството на поведението си, или от възможност да контролира поведението си в съответствие с изискванията на закона;

□ **Принудителна интоксикация [контролен списък]**

Този признак **не** може да бъде основание за отхвърляне на индивидуална отговорност, ако лицето е било доброволно интоксигирано при известни на лицето обстоятелства или е пренебрегнало риска, че в резултат на интоксикацията е имало вероятност да участва в конфликт, представляващ деяние, водещо до изключване;

□ **Незрялост [контролен списък]**

Изключването няма да бъде обосновано в случаи с кандидат, който, към момента на участието си в престъпни деяния, не е достигнал минималната възраст за наказателна отговорност. Няма международно договорена минимална възраст за прилагането на изключване, но Комитетът по правата на детето е препоръчал на държавите да установят подходяща прагова стойност. Тази прагова стойност не трябва да се определя на твърде ранна възраст, като се имат предвид обстоятелствата за емоционална, психическа и интелектуална зрелост.

Това основание за отхвърляне на наказателна отговорност може да се приложи и ако кандидатът е достигнал минималната възраст за наказателна отговорност към момента на извършване на престъпните деяния, но е установено, че той или тя не са достигнали равнището на интелектуална, физическа и/или емоционална зрелост, необходимо за да разбира естеството на неправомерност на своето поведение.

В случая с дете при анализа за изключване трябва да се вземат предвид някои допълнителни съображения, и по-специално свързаните с висшия интерес на детето, умствените възможности на децата и способността им да разбират и да дават съгласието си за деяния, които се искат от тях или им се заповядва да предприемат. Служителят, работещ по случая, следва освен това да гарантира, че са взети мерки за необходимите процесуални гаранции.

От децата на възраст под 18 години може обаче да се търси наказателна отговорност, ако това е в съответствие с националното законодателство. В това отношение следва да се има предвид степента на зрелост, като се отчита образованието, съзнателността, уязвимостта и пр. на детето.

Повечето държави предвиждат възрастова граница (към момента на извършване на деянието), под която никой и при никакви обстоятелства не може да бъде изключен от международна закрила. Често тя съвпада с минималната възраст, на която може да бъде вменена наказателна отговорност, предвидена съгласно националното наказателно право.

Национална практика:

--

□ Фактическа грешка и юридическа грешка [контролен списък]

В съответствие с международните норми фактическа грешка и юридическа грешка могат при известни обстоятелства да отхвърлят индивидуална отговорност, като елиминират изискваните субективни компоненти:

- **фактическа грешка:** фактическата грешка съставлява основание за отхвърляне на отговорност само ако елиминира субективния компонент — реквизит на престъплението.
- **юридическа грешка:** юридическа грешка, напр. по отношение на това дали даден тип поведение е престъпление, може да бъде основание за изключване на отговорност само ако елиминира субективния елемент, който е реквизит на такова престъпление, или във връзка със защитен аргумент въз основа на заповеди на висшестоящи лица, когато са изпълнени необходимите условия.

□ Защитни аргументи [контролен списък]

В случаите, когато са установени сериозни основания да се счита, че кандидатът е извършил деянието, водещо до изключване, служителят, работещ по случая, трябва след това да разгледа дали не могат да се приложат други обстоятелства, които биха отхвърлили индивидуална отговорност.

Служителят, работещ по случая, следва да провери до каква степен кандидатът, при извършване на деянието(ята), водещо(и) до изключване, е направил това при едно от обстоятелствата, изложени по-долу:

Принуда [контролен списък]

Трябва да са изпълнени следните **кумулятивни** условия:

1. поведението на кандидата е в резултат на заплахата (срещу кандидата или друго лице) за неизбежна смърт или продължаващи или неизбежни тежки телесни посегателства;
2. кандидатът е действал по необходимост и разумно за предотвратяване на тази заплахата;
3. кандидатът не е възнамерявал да причини по-големи вреди от тази, която се е стараел да избегне.

Самозащита или защита на други лица (или на имущество в случай на военни престъпления) [контролен списък]

Трябва да са изпълнени следните **кумулятивни** условия:

1. неизбежно и неправомерно използване на сила срещу кандидата или друго лице (или имущество);
2. кандидатът е действал разумно, за да защити себе си или друго лице (или имущество);
3. поведението на кандидата е било пропорционално на степента на заплахата.

Защитата на имущество може да изключи отговорност само при военни престъпления. Трябва да бъде изпълнено едно от следните условия:

- a. имуществото е било от съществено значение за оцеляването на кандидата или на друго лице или
- b. имуществото е било от съществено значение за изпълнението на военна мисия.

Заповеди на висшестоящи лица [контролен списък]

Трябва да са изпълнени следните **кумулятивни** условия:

1. поведението е в резултат на заповед на правителство или на ръководител на кандидата (военно или цивилно лице);
 2. лицето е имало юридическо задължение да се подчини на заповедите на въпросното правителство или висшестоящо лице;
 3. лицето не е знаело, че заповедта е неправомерна; и
 4. заповедта не е била явно неправомерна (съгласно международните стандарти заповед за извършване на мъчение, геноцид или престъпления срещу човечеството се счита за явно неправомерна).
-

Допълнителни съображения [контролен списък]

Изложените по-долу съображения зависят от националната практика.

Когато са налице сериозни основания да се счита, че кандидатът носи индивидуална отговорност за деянието(ята), водещо(и) до изключване, в зависимост от националната практика служителят, работещ по случая, може да продължи проверката дали изключването ще отговаря в този случай на **целите на клаузите за изключване**. Колкото по-големи ексцесии представлява(т) деянието(ята), водещо(и) до изключване, толкова по-неприложими са следните фактори, когато се взема окончателното решение.

□ Изтърпяна присъда за деяние, което (иначе) води до изключване [контролен списък]

В зависимост от националната практика служителят, работещ по случая, може да разгледа дали кандидатът не е понесъл вече достатъчно наказание за деянието(ята), водещо(и) до изключване, като вземе предвид:

- **сроктът на изтърпяване на присъдата** в сравнение със срока, считан за разумен съгласно нормите на ЕС;
- **поведението на лицето след** участието му в деянието(ята), включително през времето в мястото за лишаване от свобода;
- дали кандидатът е **изразил съжалението си, възстановил е вредата и/или е поел отговорност** за деянието(ята).

□ Време, изтекло след престъпното поведение [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, може да разгледа срока на давност за съответното(ите) престъпление(я), например дали те няма да бъдат вече наказателно преследвани или не подлежат вече на наказателно преследване.

Това може да е от значение най-често при разглеждане на тежки престъпления с по-малка тежест, тъй като другите деяния, водещи до изключване, поради особено голямата си тежест, не подлежат на срок на давност.

□ Амнистия или помилване [контролен списък]

Служителят, работещ по случая, може също така да разгледа дали деянието(ята), извършено(и) от кандидата, не подлежат на амнистия или помилване.

В този случай следва допълнително да се провери:

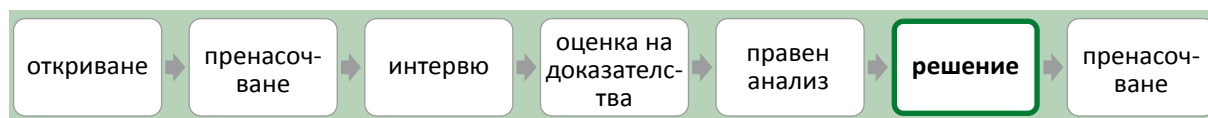
- дали амнистията или помилването са били **израз на демократичната воля** на гражданите на съответната държава, и
- дали от лицето е била **потърсена отговорност по други начини** (напр. чрез Комисия за истина и помирение).

Възможно е да има национални ръководни документи във връзка с евентуални допълнителни съображения.

Национална практика:

--

7. Подготовка на елементите от решението, свързани с изключването [контролен списък]

Решението трябва ясно и обективно да обоснове изключването на кандидата от статут на бежанец и/или от субсидиарна закрила.

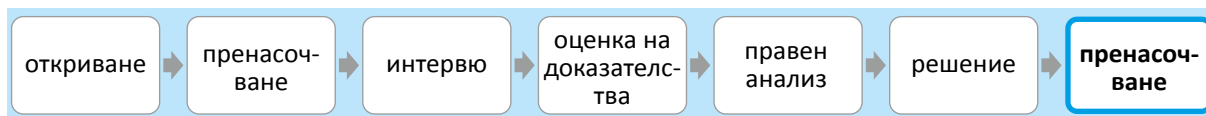
□ Проверка дали различните части на решението са ясно определени [контролен списък]

Ясно определената структура на решението допринася за повече яснота, прозрачност и обективност при излагане на съображенията и заключенията. Отделянето на фактическите от правните въпроси е важен елемент за доказване, че при оценката на случая е следван структуриран подход.

Предложената по-долу структура отразява горните насоки и следва да се разглежда във връзка със съдържанието, включено в съответните раздели. Тя не засяга необходимостта в решението да се докаже, че критериите за статут на бежанец или субсидиарна закрила са иначе изпълнени:

Фактически въпроси	1. Основание на искането	<i>Първата част на решението е по принцип обобщение на установените съществени факти. Следва също да се посочат наличните доказателства. В тази част не трябва да има оценка.</i>
	2. Оценка на достоверността	<i>В частта за оценка на достоверността (доказателствата) акцентът е върху установяването на съществените факти и съответните доказателства и им се прави оценка в съответствие с показателите за достоверност. Въз основа на тази част следва да стане ясно кои съществени факти са били приети и кои — отхвърлени.</i>
	3. Квалификация на деянието, водещо до изключване	<i>Приетите съществени факти са основата за квалифициране на деянието, водещо потенциално до изключване, с изложените по-долу елементи.</i>
Правни въпроси	4. Индивидуална отговорност: <ul style="list-style-type: none"> a. поведение на кандидата б. умисъл и знание в. обстоятелства, отхвърлящи индивидуална отговорност г. допълнителни съображения (ако е приложимо в съответствие с националната практика) 	<i>Много важна част от решението е установяването на индивидуална отговорност. То следва да разглежда всички елементи: каква е била връзката между поведението на кандидата и деянието(ята), водещо(и) до изключване, бил ли е налице субективният елемент (умисъл и знание) в съответствие с изискванията на определението на установеното(ите) деяние(я) и съответната форма на индивидуална отговорност, и приложими ли са обстоятелства, отхвърлящи индивидуална отговорност. Могат да се приложат допълнителни съображения в съответствие с националната практика.</i>
	2. Решение	<i>В случай че е приложено изключване от статут на бежанец и/или субсидиарна закрила, държавите членки могат все пак да предоставят право на пребиваване/закрила по хуманитарни и други основания на изключените лица. В зависимост от националната система това може да бъде част от решението за изключване или отделен акт.</i>

8. Пренасочване за разследване и/или наказателно преследване [контролен списък]

В зависимост от констатациите във връзка със случая за потенциално изключване (без да се засяга окончателният резултат по него) може да се наложат допълнителни стъпки, които да разгледа служителят, работещ по случая. Такива стъпки може да се наложат на всеки етап от разглеждането на случая. Ако констатациите се отнасят до деяния, които могат да бъдат разследвани и преследвани наказателно в съответната държава членка, пренасочването към съответните органи следва да се извърши във възможно най-кратък срок.

Дори ако лицето не бъде изключено, може да има достатъчно основания за пренасочване на случая към националните органи, отговарящи за разследване и/или наказателно преследване.

В зависимост от разпоредбите на националните закони, както и от задълженията съгласно международното право, това може да наложи информацията, събрана по случая, да бъде изпратена на съответните органи, като прокуратурата, полицията и/или службите за сигурност.

При тези действия служителят, работещ по случая, следва да вземе под внимание приложимите разпоредби за **неприкосновеност на личния живот и поверителност**, както и евентуални национални разпоредби.

Национална практика:

--

Практическо ръководство на EASO: Изключване КОНТРОЛНИ СПИСЪЦИ

- ▶ *Кликнете върху точките от контролните списъци за допълнителни указания.*

1. Какво представлява изключването?

Важно:

- Прилагането на клаузите за изключване е задължително**
- Целта на изключването е запазване на надеждността на института на убежището**
 - срещу злоупотреба от страна на лица, които не заслужават международна закрила
 - срещу избягване на отговорност за тежки престъпления
- Основанията за изключване са:**
 - престъпления срещу мира, военни престъпления и престъпления срещу човечеството
 - тежки престъпления, които нямат политически характер, извършени извън територията на държавата на убежище на лицето, преди то да бъде прието като бежанец
 - деяния, които противоречат на принципите и целите на Организацията на обединените нации
 - тежки престъпления (*само за субсидиарна закрила*)
 - деяния, представляващи заплаха за обществото или сигурността на държавата членка, в която кандидатът се намира (*само за субсидиарна закрила*)
 - други престъпления, при определени обстоятелства (*само за субсидиарна закрила*)
- Тежестта на доказване, че са изпълнени критериите за изключване, пада върху държавата**

2. Откриване на случаи на потенциално изключване

- Използване на наличните ресурси за откриване**
- Разглеждане на наличната информация**
 - справка в документацията по случая
 - справка в съответната информация за държавата на произход
- Приложими ли са някои от тези профили?**
 - армия
 - бунтовническа група
 - милиция
 - полиция (или отделни филиали на полицията)
 - разузнавателни служби
 - член на правителство
 - длъжностно лице
 - член на организация
 - връзка с горепосочените категории
 - връзка с дадено събитие
 - престъпни деяния

Да не се забравя, че приложимостта зависи от държавата на произход.

Да не се забравя, че този списък е неизчерпателен.

3. Пренасочване и процесуални гаранции

- Ако е приложимо съгласно националната практика, пренасочване на случая за потенциално изключване**
- Проверка на влизането в сила на приложими процесуални гаранции**
 - определяне на юридически съветник, ако е приложимо
 - уведомяване на кандидата (и/или на юридическия съветник), че се разглежда възможността за изключване
 - други специални процесуални гаранции

4. Интервю с насоченост изключване

Подготовка

- Да не се забравя колко е важна подготовката
- Справка със съответните национални ръководни документи и съответната съдебна практика
- Идентифициране във възможно най-голяма степен на съществените факти във връзка с изключването
- Изготвяне на план за случая
- Психологическа подготовка
- Практическа подготовка
 - включване на друг служител, работещ по случая, ако се прецени, че е уместно
 - споразумения за сигурност
 - избор на преводач
 - инструктаж на преводача
 - възможност за допълнително интервю

Провеждане на интервюто

- Предоставяне на информация на кандидата в съответствие с националната практика
- Гарантиране на подходящо поведение на преводача
- Запазване на професионално отношение
- Използване на подходящи техники за провеждане на интервю
 - адаптиране към индивидуалните особености
 - инвестиране в изграждането на връзка
 - прилагане на „подхода на фунията“
 - проверка и потвърждаване
- Поставяне на ударението върху личното участие на кандидата: „аз“ вместо „ние“
- Идентифициране на евентуални проблеми с достоверността

5. Оценка на доказателства

- Прилагане на стандарта „има сериозни основания да се счита“
- Проверка на всички относими обстоятелства дори когато тежестта на доказване се прехвърля на кандидата
- Вземане под внимание на някои особености
 - доказателства, че кандидатът е бил обект на наказателно преследване в държавата на произход
 - поверителни материали
 - общественодостъпни източници и социални медии
 - анонимни показания

6. Правен анализ

6.1. Квалификация на деяния, водещи до изключване

- Има ли сериозни основания да се счита, че кандидатът може да е бил свързан с който и да е от следните аспекти:

а.	деяние	контекст	действащо лице	обект	специфичен субективен компонент¹
Престъпление срещу мира	<p>Във връзка с агресивна война:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ планиране □ подготовка □ инициране □ водене на военни действия □ участие в общ план или конспирация 	<ul style="list-style-type: none"> □ въоръжен международен конфликт (необходимо е участието на държава или държавоподобно образувание) 	<ul style="list-style-type: none"> □ висока ръководна длъжност 	—	—
Военно престъпление	<ul style="list-style-type: none"> □ сериозни нарушения на международното хуманитарно право, които водят пряко до индивидуална отговорност съгласно международното наказателно право (<i>inter alia</i>, член 8 от Римския статут) 	<ul style="list-style-type: none"> □ съществуване на въоръжен конфликт (международен или немеждународен) □ връзка с въоръжения конфликт 	<ul style="list-style-type: none"> □ всякакви (включително цивилни лица) 	<ul style="list-style-type: none"> □ защитени лица/бекти □ всякакви, ако се използват незаконни оръжия или методи за водене на военни действия 	<p><i>знание относно:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ съществуване на конфликт и □ статут на защитата на нападенията лице/нападнатия обект □ към някои военни престъпления се прилага специфичен субективен компонент
Престъпление срещу човечеството	<ul style="list-style-type: none"> □ квалифицирано престъпление (по същество брутално действие) — вж. членове 6 и 7 от Римския статут 	<p><i>нападение, което е:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ насочено срещу цивилно население □ широкомащабно или систематично (част от неправомерно поведение) 	<ul style="list-style-type: none"> □ насочено срещу всякакви (включително цивилни) лица 	<ul style="list-style-type: none"> □ насочено срещу цивилно население (включително към нецивилни лица при определени обстоятелства) □ някои престъпления срещу човечеството изискват специфичен обект (напр. геноцид) 	<ul style="list-style-type: none"> □ знание за нападението □ някои престъпления срещу човечеството изискват специфичен умисъл (напр. преследване или геноцид)

¹ За квалифицирането на определени деяния може да се изисква специфичен субективен компонент в допълнение на общите изисквания за субективно отношение, като умисъл (по отношение на поведението и/или последиците) и знание (по отношение на поведението, последиците и/или съответните обстоятелства), както се изисква съгласно определението на въпросното престъпление (въпросните престъпления).

- **Има ли сериозни основания да се счита, че кандидатът може да е бил свързан с който и да е от следните аспекти:**

б.	деяние	контекст	действащо лице	обект	специфичен субективен компонент ¹
тежко престъпление, което няма политически характер (статут на бежанец)	<ul style="list-style-type: none"> □ квалифицирано престъпление — достатъчно тежко □ без политически характер (критерий за преобладаващото качество) 	<p><i>Престъплението е извършено:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ извън територията на държавата на убежище □ преди получаването на убежище 	всякакви	всякакви (в зависимост от определението на престъплението)	Специфични изисквания могат да се прилагат в зависимост от престъплението
Тежко престъпление (субсидиарна закрила)	<ul style="list-style-type: none"> □ квалифицирано престъпление — достатъчно тежко 	—	всякакви	всякакви (в зависимост от определението на престъплението)	—

- **Има ли сериозни основания да се счита, че кандидатът може да е бил свързан с който и да е от следните аспекти:**

в.	деяние	контекст	действащо лице	обект	специфичен субективен компонент ¹
Деяния, противоречащи на целите и принципите на ООН	<ul style="list-style-type: none"> □ тежки и повтарящи се нарушения на правата на човека, както и деяния, изрично посочени от международната общност като противоречащи на целите и принципите на ООН 	<ul style="list-style-type: none"> □ международно измерение (могат да засегнат международния мир и сигурност и мирните отношения между държавите) 	<ul style="list-style-type: none"> □ всякакво (често лице на висока ръководна длъжност) 	<ul style="list-style-type: none"> □ в зависимост от деянието може да се прилагат специфични изисквания 	<ul style="list-style-type: none"> □ в зависимост от деянието може да се прилагат специфични изисквания

- **Във връзка само с изключване от субсидиарна закрила:**
Има ли сериозни основания да се счита, че лицето представлява заплаха за обществото или сигурността на държавата?

- Във връзка само с изключване от субсидиарна закрила и ако е приложимо съгласно националното законодателство:

Извършил ли е кандидатът едно или няколко престъпления, които не попадат в приложното поле на други разпоредби за изключване?

	деяние	контекст	действащо лице	обект	специфичен субективен компонент ¹
Други престъпления, при определени обстоятелства	<ul style="list-style-type: none"> □ едно или няколко престъпления, които не попадат в приложното поле на други основания за изключване □ деяние(ята) се наказва(т) с лишаване от свобода, ако е извършено (са извършени) в държавата членка 	<ul style="list-style-type: none"> □ извършено(и) преди приемането в държавата членка □ напуснало е своята държава на произход, единствено с цел да избегне санкции в резултат на тези престъпления 	<ul style="list-style-type: none"> □ всякакви 	—	—

- **При разглеждането на случай с терористични актове да се провери кое основание за изключване може да се приложи въз основа на горепосочените елементи.**

6.2. Индивидуална отговорност

- **Да се установи дали поведението на кандидата е свързано с деянието, водещо до изключване, като се разгледат следните аспекти:**
 - **Непосредствено извършване:** Извършил ли е кандидатът непосредствено деянието, водещо до изключване?
 - **Подтикване на други лица:** Подтикнал ли е кандидатът други лица да извършат деянието(ята)?
 - **Подстрекаване и активно подпомагане:** Подстрекавал и активно подпомагал ли е кандидатът извършването на деянието(ята) от други лица?
 - **Съвместно извършено престъпление:** Участвал ли е кандидатът в съвместно извършено престъпление?
 - **Отговорност като висшестоящо лице:** Носи ли кандидатът отговорност за деяния на свое(и) подчинено(и) лице(а)?

- **Оценка на субективното отношение на кандидата към момента на деянието:**
 - Знание
 - Умисъл

Когато кандидатът може да е бил извършител

Умисъл по отношение на:

- деянието и/или
- последиците
- *съгласно изискванията на приложимото определение на престъплението*

Знание по отношение на:

- деянието
- последиците и/или
- съответните обстоятелства
- *съгласно изискванията на приложимото определение на престъплението*

Когато кандидатът може да е участвал в извършването на престъпления от други лица

Умисъл по отношение на:

- деянието и/или
- последиците
- *в зависимост от изискванията за съответната форма на участие*

Знание по отношение на:

- деянието
- последиците и/или
- съответните обстоятелства
- *в зависимост от изискванията за съответната форма на участие*

- **Когато деянията, водещи до изключване, се приписват на група или режим, с която (който) кандидатът е бил свързан, да се разгледат по-конкретно следните аспекти:**
 - дейности на кандидата
 - форма на връзка на кандидата с групата или режима
 - дейности и характер на групата или режима
 - свобода на избор при свързване с групата или режима
 - длъжност, ранг, положение и влияние на кандидата в групата или режима

- **Оценка дали са приложими основания, отхвърлящи индивидуална отговорност:**
 - липса на умствени възможности за разбиране и контролиране на собственото поведение
 - душевна болест или дефект
 - принудителна интоксикация
 - незрялост
 - фактическа или юридическа грешка
 - защитни аргументи
 - принуда
 - самозащита или защита на други лица (или на имущество в случай на военни престъпления)
 - заповеди на висшестоящи лица

- **Ако са приложими съгласно националната практика, да се вземат под внимание допълнителни съображения:**
 - изтърпяна присъда за деяние, което (иначе) води до изключване
 - време, изтекло след престъпното поведение
 - амнистия или помилване

7. Подготвяне на елементите от решението, свързани с изключването

- Проверка дали различните части на решението са ясно определени:

Фактически въпроси:

1. **Основание на искането** — включително наличните доказателства
2. **Оценка на достоверност** — ясно заключение относно приетите/отхвърлените съществени факти

Правни въпроси:

3. **Квалификация на деянието, водещо до изключване**
4. **Индивидуална отговорност**
 - а. **поведение** на кандидата, което определя ясно приложимата форма на индивидуална отговорност
 - б. **умисъл и знание**, изисквани с оглед на критериите за установяване на приложимата форма на индивидуална отговорност
 - в. **обстоятелства, отхвърлящи индивидуална отговорност**
 - г. **допълнителни съображения** (ако е приложимо в съответствие с националната практика)
5. **Решение**

8. Пренасочване за разследване и/или наказателно преследване

- Пренасочване на случая към съответните органи в зависимост от характера на констатациите

Да се вземат предвид съображения относно правото на неприкосновеност на личния живот и на поверителност

Практическо ръководство на EASO: Изключване ПОЗОВАВАНИЯ

В този раздел са изложени съответно законодателство и съдебна практика, които могат да помогнат на служителя, работещ по случая, при проучване на случаи на потенциално изключване.

Квалификационна директива

Клаузи за изключване съгласно Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила:

Изключване от статут на бежанец	Изключване от субсидиарна закрила
<p align="center">Член 12 от Директивата относно признаването</p> <p>1. Гражданин на трета държава или лице без гражданство се изключва от кръга на бежанците, когато:</p> <p>а) съответното лице попада в обхвата на член 1Г от Женевската конвенция [...]</p> <p>б) компетентните органи на държавата, в която то е установило своето пребиваване, считат, че то има правата и задълженията, произтичащи от гражданството на тази държава, или равностойни права и задължения.</p> <p>2. Гражданин на трета държава или лице без гражданство се изключва от кръга на бежанците, когато има сериозни основания да се счита, че съответното лице:</p> <p>а) е извършило престъпление срещу мира, военно престъпление или престъпление срещу човечеството по смисъла на международните актове, съдържащи разпоредби относно тези престъпления;</p> <p>б) е извършило тежко престъпление, което няма политически характер, извън територията на държавата на своето убежище, преди да бъде прието като бежанец, което означава преди издаването на разрешението за пребиваване, въз основа на факта, че му е предоставен статут на бежанец; особено жестоките действия, дори и да се твърди, че са извършени с политическа цел, биха могли да бъдат квалифицирани като тежки престъпления, които нямат политически характер;</p> <p>в) е признато за виновно в извършването на деяния, които противоречат на целите и принципите на Организацията на обединените нации, така както те са уредени в преамбюла и в членове 1 и 2 от Хартата на ООН.</p> <p>3. Параграф 2 се прилага към лицата, които подбуждат към престъпления или към деянията, посочени по-горе, или участват в тяхното извършване под каквато и да било друга форма.</p>	<p align="center">Член 17 от Директивата относно признаването</p> <p>1. Гражданин на трета държава или лице без гражданство се изключва от кръга на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, ако съществуват сериозни основания да се счита, че съответното лице:</p> <p>а) е извършило престъпление срещу мира, военно престъпление или престъпление срещу човечеството по смисъла на международните актове, съдържащи разпоредби относно тези престъпления;</p> <p>б) е извършило тежко престъпление;</p> <p>в) е било признато за виновно в извършването на деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, така както те са уредени в преамбюла и в членове 1 и 2 от Хартата на ООН;</p> <p>г) представлява заплаха за обществото или за сигурността на държавата членка, в която се намира.</p> <p>2. Параграф 1 се прилага към лицата, които подбуждат към престъпления или към деянията, посочени по-горе, или участват в тяхното извършване под каквато и да било друга форма.</p> <p>3. Държавите членки могат да изключат всеки гражданин на трета държава или лице без гражданство от кръга на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, ако преди приемането на съответното лице в съответната държава членка то е извършило едно или няколко престъпления, които не попадат в приложното поле на параграф 1, които биха се наказвали с наказание лишаване от свобода, ако са извършени в съответната държава членка, и ако то е напуснало държавата си на произход единствено с цел да избегне наказанието, налагани за тези престъпления.</p>

Обратно към [Ръководството](#)

Съкращения и полезни препратки

- **ЕСПЧ** — Европейски съд по правата на човека
 - [За ЕСПЧ](#)
 - [Съдебна практика](#)
- **КД** — Квалификационна директива
 - [Текст на КД](#)
- **Международен съд**
 - [За Международния съд](#)
 - [Съдебна практика](#)
- **МНТБЮ** — Международен наказателен трибунал за бивша Югославия
 - [За МНТБЮ](#)
 - [Съдебна практика](#)
- **МНТР** — Международен наказателен трибунал за Руанда
 - [За МНТР](#)
 - [Съдебна практика](#)
- **Римски статут** — Римски статут на Международния наказателен трибунал
 - [Текст на Римския статут](#)
- **СТСЛ** — Специален трибунал за Сиера Леоне
 - [За СТСЛ](#)
 - [Съдебна практика](#)
- **Съд на ЕС** — Съд на Европейския съюз
 - [За Съда на ЕС](#)
 - [Съдебна практика](#)

Този преглед на позовавания на нормативните актове и съдебната практика не си поставя за цел да бъде изчерпателен инструмент за справки. Единствената му цел е да предостави практически указания на служителя, работещ по случая, като го насочи към някои от най-важните разпоредби и случаи от съдебната практика.

Следните позовавания са организирани по теми.

Оценка на доказателства

Тежест на доказване

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 4 от КД Член 12 от КД Член 17 от КД	<ul style="list-style-type: none"> ■ Съд на ЕС, Решение на Съда на ЕС от 9 ноември 2010 г. по съединени дела C-57/09 и C-101/09, В и D, EU:C:2010:661, т. 95

Степен на доказване

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 4 от КД Член 12 от КД Член 17 от КД	<ul style="list-style-type: none"> ■ Съд на ЕС, Решение на Съда на ЕС от 9 ноември 2010 г. по съединени дела C-57/09 и C-101/09, В и D, EU:C:2010:661, т. 87 ■ Върховен съд (Обединено кралство), по дело JS с/у Министъра на вътрешните работи, 17 март 2010 г., т. 39 ■ Върховен съд (Обединено кралство), по дело Al-Sirri с/у Министъра на вътрешните работи, 21 ноември 2012 г., т. 69—75 ■ Апелативен съд (Англия и Уелс), AN (Афганистан с/у Министъра на вътрешните работи), 2015 г., EWCA ■ Върховен съд на Канада, Ezokola с/у Канада (Министър на гражданството и имиграцията), 2013 SCC 40, [2013 г.] 2 S.C.R. 678, Въведение ■ Върховен съд на Канада, Pushpanathan с/у Канада (Министър на гражданството и имиграцията), [1998 г.] 1 S.C.R. 982 ■ Трибунал за апелативно обжалване на административни актове (Австралия), SRYYY с/у Министъра за имиграцията и мултикултурните въпроси, [2006 г.] AATA 320, 5 април 2006 г., т. 52—62

Квалификация на деяния, водещи до изключване

Престъпление срещу мира

Правни позовавания	Съдебна практика
<p>Член 1Е, буква а) от Женевската конвенция</p> <p>Член 12, параграф 2, буква а) от КД</p> <p>Член 17, параграф 1, буква а) от КД</p> <p>Член 8а от Римския статут</p> <p>Член 6 от Хартата на Международния военен трибунал от 1945 г. (Лондонска харта)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Федерален съд на Канада, <i>Hinzman c/y Канада</i> (Министър на гражданството и имиграцията), (F.C.), 2006 FC 420; [2007 г.] 1 F.C.R. 561, Канада: Федерален съд, 31 март 2006 г., т. 141—142 и 155—160

Военно престъпление

Правни позовавания	Съдебна практика
<p>Член 1Е, буква а) от Женевската конвенция</p> <p>Член 12, параграф 2, буква а) от КД</p> <p>Член 17, параграф 1, буква а) от КД</p> <p>Член 8 от Римския статут</p> <p>Разпоредби „Тежки нарушения“ на женевските конвенции от 1949 г. и Допълнителен протокол I, член 3, общ за женевските конвенции от 1949 г.</p> <p>Членове 4, 13, 16, Допълнителен протокол II</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТБЮ, дело № IT-94-1, <i>Прокуратура с/y Dusko Tadic</i>, (Апелативно отделение), решение по отношение на изтъкнатото от защитата преюдициално възражение за липса на компетентност, 2 октомври 1995 г., т. 128—134

Престъпление срещу човечеството

Правни позовавания	Съдебна практика
<p>Член 1Е, буква а) от Женевската конвенция</p> <p>Член 12, параграф 2, буква а) от КД</p> <p>Член 17, параграф 1, буква а) от КД</p> <p>Член 6 от Римския статут</p> <p>Член 7 от Римския статут</p> <p>Член 5 от МНТБЮ</p> <p>Член 3 от МНТР</p> <p>Конвенция за предотвратяване и наказване на престъплението геноцид, 1948 г.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Международен съд, <i>Прилагане на Конвенцията за предотвратяване и наказване на престъплението геноцид (Босна и Херцеговина с/y Сърбия и Черна гора)</i>, 26 февруари 2007 г., т. 299, 319 ■ МНТБЮ, дело № IT-05-88-T, <i>Роровиќ и др.</i>, (първоинстанционно отделение), решение, 10 юни 2010 г., т. 809—832 ■ МНТБЮ, дело № IT-95-14-A, <i>Прокуратура с/y Blaškić</i>, (апелативен състав), решение, 29 юли 2004 г., т. 96—102 ■ МНТР, дело № ICTR-99-52-A, <i>Прокуратура с/y Nahimana и др.</i> (апелативен състав), решение, 28 ноември 2007 г., т. 915—924 ■ МНТР, дело № ICTR-96-4-T, <i>Прокуратура с/y Jean-Paul Akayesu</i> (първоинстанционно отделение 1), решение, 2 септември 1998 г., т. 500—509, 521, 579 ■ Апелативен съд (Англия и Уелс), <i>AA-R (Иран) с/y Министъра на вътрешните работи</i>, [2013 г.] EWCA Civ 835 ■ Трибунал за апелативно обжалване на административни актове (Австралия), <i>SRYYY с/y Министъра за имиграцията и мултикултурните въпроси</i>, [2006 г.] AATA 320, 5 април 2006 г.

Тежко престъпление, което няма политически характер

Правни позовавания	Съдебна практика
<p>Член 1Е, буква б) от Женевската конвенция</p> <p>Член 12, параграф 2, буква б) от КД</p> <p>Член 17, параграф 1, буква б) от КД</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Съд на ЕС, решение от 24 юни 2015 г., Н. Т. с/у Land Baden-Württemberg, EU:C:2015:413 ■ Висш трибунал (Обединено кралство) (състав за убежището и имиграцията, АН (член 1Е, буква б)), [2013 г.] UKUT 00382 ■ Съдебна комисия към Камарата на лордовете (Обединено кралство), Т с/у Министъра на вътрешните работи, [1996 г.] 2 All ER 865, 22 май 1996 г. ■ Върховен съд на Канада, Febles с/у Министъра за гражданството и имиграцията, 2014 г., SCC 68 ■ Апелативен съд (Нова Зеландия), S с/у Апелативен орган за статут на бежанец, CA262/97, 2 април 1998 г.

Деяния, противоречащи на целите и принципите на ООН

Правни позовавания	Съдебна практика
<p>Член 1Е, буква в) от Женевската конвенция</p> <p>Член 12, параграф 2, буква в) от КД</p> <p>Член 17, параграф 1, буква в) от КД</p> <p>Харта на ООН</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Съд на ЕС, Решение на Съда от 9 ноември 2010 г. по съединени дела C-57/09 и C-101/09, В и D, EU:C:2010:661, т. 79—99 ■ Върховен съд (Обединено кралство), Al-Sirri с/у Министъра на вътрешните работи, 21 ноември 2012 г. ■ Национален съд по въпросите на убежището (Франция), SR, № 611731, 27 юни 2008 г. ■ Национален съд по въпросите на убежището (Франция), Mr S, № 11016153, 15 юли 2014 г.

Заплаха за обществото или сигурността на държавата

Правни позовавания	Съдебна практика
<p>Член 17, параграф 1, буква г) от КД</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Национален съд по въпросите на убежището (Франция), решение от 29 юни 2012 г., г-н А., № 10014511 ■ Национален съд по въпросите на убежището (Франция), решение от 20 септември 2012 г., г-н М., № 10018884 ■ Национален съд по въпросите на убежището (Франция), решение от 21 април 2011 г., г-н Р., № 10014066 ■ Национален съд по въпросите на убежището (Франция), решение от 15 февруари 2013 г., г-н Б., № 10005048 ■ Комисия по бежански въпроси (Франция), решение от 1 февруари 2006 г., г-жа О., № 533907

Терористични актове

Правни позовавания	Съдебна практика
<p>Член 51, параграф 2 от допълнителен протокол I, член 4, параграф 2, буква г) и член 13, параграф 2 от Допълнителен протокол II</p> <p>Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно борбата срещу тероризма</p> <p>Рамково решение 2008/919/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 г. за изменение на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета относно борбата срещу тероризма</p> <p>Международни конвенции и протоколи във връзка с тероризма (кликнете тук)</p> <p>Съвет за сигурност на ООН, резолюция на Съвета за сигурност 1373 (2001 г.) [относно заплахи за международния мир и сигурност от терористични актове], 28 септември 2001 г., S/RES/1373 (2001 г.)</p> <p>Съвет за сигурност на ООН, резолюция на Съвета за сигурност 1566 (2004 г.) [относно заплахи за международния мир и сигурност от тероризма], 8 октомври 2004 г., S/RES/1566 (2004 г.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Съд на ЕС, Решение от 9 ноември 2010 г. по съединени дела C-57/09 и C-101/09, В и D, EU:C:2010:661 ■ Съд на ЕС, Решение от 29 юни 2010 г., Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof c/у. Е и F, дело C-550/09, т. 61—62 ■ Национален съд по въпросите на убежището (Франция), Mr S, № 11016153, 15 юли 2014 г. ■ Национален съд по въпросите на убежището (Франция), SR, № 611731, 27 юни 2008 г.

Индивидуална отговорност

Общи аспекти

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 12 от КД Член 17 от КД Членове 25, 28, 30—33 от Римския статут	<ul style="list-style-type: none"> ■ Съд на ЕС, Решение от 9 ноември 2010 г. по съединени дела C-57/09 и C-101/09, В и D, EU:C:2010:661 ■ Върховен съд (Обединено кралство), JS с/у Министъра на вътрешните работи, т. 55; ■ Върховен съд на Канада, Ezokola с/у Канада (гражданство и имиграция), 201, Въведение

Форми на индивидуална отговорност

Извършване на деяние, водещо до изключване

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 12, параграф 3 от КД Член 17, параграф 2 от КД Член 25, параграф 3, буква а) от Римския статут, член 30 от Римския статут	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТБЮ, дело № IT-98-30/1-T, присъда, 2001 г., Прокуратура с/у Miroslav Kvocka и др., т. 243 ■ МНТБЮ, дело № IT-98-30/1-T, присъда, 2001 г., Прокуратура с/у Miroslav Kvocka и др., т. 251 ■ МНТБЮ, дело № IT-94-1, Прокуратура с/у Dusko Tadic, (Апелативно отделение), решение по отношение на изтъкнатото от защитата преюдициално възражение за липса на компетентност, 2 октомври 1995 г., т. 188

Подтикване към извършване от други лица

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 12, параграф 3 от КД Член 17, параграф 2 от КД Член 25, параграф 3, буква б) от Римския статут Член 25, параграф 3, буква д) от Римския статут Член 30 от Римския статут	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТБЮ, дело № IT-04-82-A, Прокуратура с/у Boskoski и Tarculovski, (решение по обжалване), 19 май 2010 г., т. 125 ■ МНТБЮ, дело № IT-95-14/2-A, Прокуратура с/у Dario Kordic, Mario Cerkez, (решение по обжалване), 17 декември 2004 г., т. 27 ■ МНТБЮ, дело № IT-98-30/1-T, присъда, 2001 г., Прокуратура с/у Miroslav Kvocka и др., т. 252 ■ МНТР, дело № ICTR-99-52-A, Прокуратура с/у Nahimana и др. (апелативен състав), 28 ноември 2007 г., т. 440, 479, 482 ■ МНТР, дело № ICTR-99-54A-A, Jean de Dieu Kamuhanda с/у Прокуратура (решение по обжалване), 19 септември 2005 г., т. 593 ■ СТСЛ, дело № SCSL-2004-16-A, Прокурор на Специалния трибунал с/у Alex Tamba Brima, Brima Bazzy Kamara, Santigie Borbor Kanu (обвиняем AFRC) (решение по обжалване), 22 февруари 2008 г., т. 301

Подстрекаване и активно подпомагане

Правни позовавания	Съдебна практика
<p>Член 12, параграф 3 от КД</p> <p>Член 17, параграф 2 от КД</p> <p>Член 25, параграф 3, буква в) от Римския статут</p> <p>Член 30 от Римския статут</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТР, дело № IT-95-13/1, Прокуратура с/у Mrksic и др. (решение по обжалване), 5 май 2009 г., т. 49, 145—159 ■ МНТБЮ, дело № IT-98-32-A, решение по обжалване, Прокуратура с/у Mitar Vasiljevic, 25 февруари 2004 г., т. 102 ■ МНТБЮ, дело № IT-98-30/1-T, присъда, 2001 г., Прокуратура с/у Miroslav Kvocka и др., т. 253—256 ■ МНТБЮ, дело № IT-94-1A, Прокуратура с/у Dusko Tadic, (апелативен състав), 15 юли 1999 г., т. 229 ■ МНТР, дело № ICTR-2001-70-A, Rukundo с/у Прокуратура (решение по обжалване), 20 октомври 2010 г., т. 52 ■ МНТР, дело № ICTR-05-88-A, Kalimanzira с/у Прокуратура (решение по обжалване), решение, 20 октомври 2010 г., т. 220 ■ МНТР, дело № ICTR-99-52-A, Прокуратура с/у Nahimana и др. (апелативен състав), 28 ноември 2007 г., т. 482 ■ МНТР, дело № ICTR-96-4-T, Прокуратура с/у Jean-Paul Akayesu (първоинстанционно отделение 1), 2 септември 1998 г., т. 484, 545 ■ СТСЛ, дело № SCSL-04-14-A, Прокуратура с/у Moinina Fofana, Allieu Kondewa (обвинен CDF) (решение по обжалване), 28 май 2008 г., т. 72 ■ Висш трибунал (Обединено кралство), МТ (член 1Е, буква а) — подстрекаване и активно подпомагане) Зимбабве с/у Министъра на вътрешните работи, [2012 г.] UKUT 00015(IAC)

Съвместно извършено престъпление

Правни позовавания	Съдебна практика
<p>Член 12, параграф 3 от КД</p> <p>Член 17, параграф 2 от КД</p> <p>Член 25, параграф 3, буква г) от Римския статут</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТБЮ, дело № IT-99-36, Прокуратура с/у Radoslav BrđJanin, решение по обжалване, 3 април 2007 г., ■ МНТБЮ, дело № IT-98-30/1-T, присъда, 2001 г., Прокуратура С/у Miroslav Kvocka и др., т. 265—312 ■ МНТБЮ, дело № IT-94-1-A, Прокуратура с/у Dusko Tadic, решение по обжалване, 15 юли 1999 г., т. 190—191, 195—196, 202—204, 220—227 ■ Висш трибунал (Обединено кралство), МТ (член 1Е, буква а) — подстрекаване и активно подпомагане) Зимбабве с/у Министъра на вътрешните работи, [2012 г.] UKUT 00015(IAC)

Отговорност като висшестоящо лице:

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 12, параграф 3 от КД Член 17, параграф 2 от КД Член 28 от Римския статут	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТБЮ, дело № IT-03-68-A, Прокуратура с/у Naser Oric, (решение по обжалване), 3 юли 2008 г., т. 18, 20, 177 ■ МНТБЮ, IT-98-30/1-T, присъда, 2001 г., Прокуратура с/у Miroslav Kvocka и др., т. 313—314 ■ МНТБЮ, IT-95-14-T, присъда, Прокуратура с/у Tihomir Blaškić, 3 март 2000 г., т. 41—42, 67 ■ МНТР, дело № ICTR-97-20-T, Прокуратура с/у Laurent Semanza (първоинстанционно отделение III на МНТР), 15 май 2003 г., т. 401—402

Субективно отношение (умисъл и знание)

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 30 от Римския статут Член 32 от Римския статут	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТБЮ, дело № IT-02-60-A, решение по обжалване, Прокуратура с/у Vidoje Blagojević и Dragan Jokic, 9 май 2007 г., т. 127 ■ МНТБЮ, дело № IT-98-32-T, присъда, Прокуратура с/у Mitar Vasiljević, 29 ноември 2002 г., т. 71 ■ МНТБЮ, дело № IT-98-30/1-T, присъда, 2001 г., Прокуратура с/у Miroslav Kvocka и др., т. 255. ■ МНТБЮ, дело № IT-95-14-T, присъда, Прокуратура с/у Tihomir Blaškić, 3 март 2000 г., т. 286 ■ МНТБЮ, дело № IT-95-17/1, присъда, Прокуратура с/у Anto Furundzija, 10 декември 1998 г., т. 246 ■ МНТР, дело № ICTR-96-4-T, Прокуратура с/у Jean-Paul Akayesu (първоинстанционно отделение 1), 2 септември 1998 г., т. 523

Деяния, водещи до изключване, които се приписват на определена група или на определен режим

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 12 от КД Член 17 от КД	<ul style="list-style-type: none"> ■ Съд на ЕС, решение от 9 ноември 2010 г. по съединени дела C-57/09 и C-101/09, В и D, EU:C:2010:661, т. 88—98 ■ МНТБЮ, IT-97-24-T, Прокуратура с/у Milomir Stakic (присъда), 31 юли 2003 г., т. 433

Основания, отхвърлящи индивидуална отговорност**Умствени възможности за разбиране и контролиране на собственото поведение**

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 31, букви а) и б) от Римския статут Член 40, параграф 3 от Конвенцията за правата на детето	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТР, дело № ICTR-96-4-T, Прокуратура с/у Jean-Paul Akayesu (първоинстанционно отделение 1), 2 септември 1998 г., т. 523

Принуда

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 31, буква г) от Римския статут Член 33 от Римския статут	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТБЮ, дело № IT-96-22-A, решение по обжалване, Прокуратура с/у Dragan Erdemovic, обжалване, 7 октомври 1997 г., т. 19 ■ Висш трибунал (Обединено кралство), АВ (член 1Е, буква а) — защитен аргумент — принуда) Иран [2016 г.] UKUT 00376 (IAC)

Самозащита и защита на други лица

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 31, параграф 1, буква в) от Римския статут	<ul style="list-style-type: none"> ■ Трибунал за апелативно обжалване на административни актове (Австралия), решение от 16 юни 2010 г., Отн. УУМТ и FRFJ (2010 г.), 115 ALD 590

Заповеди на висшестоящи лица

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 33 от Римския статут	<ul style="list-style-type: none"> ■ МНТБЮ, дело № IT-96-22-A, решение по обжалване, Прокуратура с/у Dragan Erdemovic, обжалване, 7 октомври 1997 г.

Допълнителни съображения

Правни позовавания	Съдебна практика
Член 29 от Римския статут	<ul style="list-style-type: none"> ■ Съд на ЕС, решение от 9 ноември 2010 г. по съединени дела C-57/09 и C-101/09, В и D, EU:C:2010:661, т. 103—105 ■ Висш трибунал (Обединено кралство) (състав за убежището и имиграцията), АН (член 1Е, буква б)), [2013 г.] UKUT 00382

Други източници

Извършеният от EASO съдебен анализ на темата „Изключване“: членове 12 и 17 от Квалификационна директива (2011/95/EC) е част от поредицата на EASO „Професионално развитие“ за членове на съдилища и трибунали и предоставя изчерпателен обзор на клаузите за изключване от правна гледна точка.

На [уебсайта на Международния наказателен съд](#) се съдържа голяма база данни за международните инструменти и международната и националната законодателна практика в областта на международните престъпления. Полезен инструмент за служители, работещи по случаите, могат да бъдат [правните инструменти на МНС](#).

Подходящи материали от Върховния комисар на ООН за бежанците (ВКБООН):

- ▶ [Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention](#) (Наръчник и насоки за процедурите и критериите за определяне на бежански статут съгласно Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г.) и [the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees](#) (Протокол във връзка със статута на бежанците от 1967 г.) (глава IV);
- ▶ Информационна бележка относно прилагането на клаузите за изключване: член 1E от Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г.
- ▶ Насоки относно международната закрила: прилагане на разпоредбите за изключване: член 1E от Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г.
- ▶ Насоки относно международната закрила: искания за убежище за деца по силата на член 1A, параграф 2 и член 1E от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.

По въпроси, свързани с международното хуманитарно право и законите и поведението при международни или немеждународни конфликти, уебсайтът на [Международния комитет на Червения кръст \(МКЧК\)](#) може да бъде полезен източник.

КАК ДА СЕ СДОБИЕМ С ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ЕС?

Безплатни публикации:

- единичен екземпляр:
чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- повече от един екземпляр или постери/карти:
от представителствата на Европейския съюз (http://ec.europa.eu/represent_bg.htm);
от делегациите в държавите извън ЕС (http://eeas.europa.eu/delegations/index_bg.htm);
като се свържете със службата „Europe Direct“ (http://europa.eu/europedirect/index_bg.htm)
или като се обадите на 00 800 67891011 (безплатен номер в ЕС) (*).

(*) Информацията, както и повечето обаждания са безплатни (възможно е обажданията от мрежата на някои оператори, от обществени телефони или от хотели да бъдат таксувани).

Платени публикации:

- чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

■ Служба за публикации